

Dieses Werk wurde Ihnen durch die Universitätsbibliothek Rostock zum Download bereitgestellt.

Für Fragen und Hinweise wenden Sie sich bitte an: digibib.ub@uni-rostock.de

Matthias Nennichen

**Ad tritissimam in Fidei Controversiis quaestionem: Ubi Scriptum Est?
Catholicorum Vera, Non Tamen Debita; Acatholicorum Obtrusa, Sed Frivola
Responsio ; A quodam Societatis Jesu Sacerdote collecta**

Nunc tertia vice in lucem data, Herbipoli: Hertzius, 1681

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn792523679>

Druck Freier Zugang

Fed. 362.

Pr. 233 p. 2d.

Add Acping.
1830.

Fg-3907.

Pr. 233 p

292.77

Add Acping.

182c.

Fg-3907.

HERBIPOLI, Sumptibus &
Typis JOBI HERTZII. 1681.

*Ad tritissimam in Fidei Contro-
versis questionem:*

UBI SCRIP- PTUM EST?

*CATHOLICORVM
VERA, NON TAMEN
DEBITA;*

*ACATHOLICORVM
OBTRUSA, SED FRI-
VOLA
RESPONSIO,*

*A quodam Societatis IESV Sa-
cerdote collecta,*

Nunc tertia vice in lucem data.

Cum permisso Superiorum.

HERBIPOLI,
Typis & Impensis JOBI HERTZII.
Anno M DC LXXXI.

AD LECTOREM.

Datus est primò hic Li-
bellus in Strenam DD.
Sodalibus Academicis B.
MARLÆ Virginis Annunciatæ
Herbipoli, Anno post Christum
natum millesimo sexcentesimo
supra septuagesimum octayo :
cùm verò pauculis his annis,
Exemplaria quantumvis pluri-
ma, non sine fructu, ut opinor,
sint distracta, & quotidie tamen
variis è locis expetantur ; li-
buit, ut tot desideriis facerem
satis, tertiâ vice Libellum hunc
prælo meo subjicere , confusus

A 3 fore,

Ad Lectorem.

fore, ut Lectoribus avidis non
ingratam operam præstarem.

Sciendum autem cumprimis
est : Scopum Libelli hujus ne-
quaquam esse Acatholicis bellū
indicere ; sed hujus temporis
Acatholicorum conatus , qui-
bus Catholicis, maximè incau-
tioribus , nonnunquam impo-
nunt exhibere. Quid enim fre-
quentius illi ad singula sua do-
gmata jaçtant, & jaçtantiūs cla-
mant, quām *Scripturam*? quid
molestiūs à nobis exigunt , &
importuniūs extorquere præ-
sumunt, quām eandem *Scriptu-
ram*, quando singula nostræ Fi-
dei dogmata solemni hac sua
quæstione intercalant , UBI
SCRIPTUM EST? Sed

Ad Lectorem.

Sed sciendum est, Acatholici
cos ad Scripturam ja&tantius,
quam verius provocare, uti e-
ventus hucusque docuit, dum
Scripturam inutili planè opera,
quia à quæstione proposita sæ-
piissimè alienam, coacervant;
quanquam sic fieri necesse est,
ubi non Fides ex Divino Verbo
addiscitur, sed Verbum Divi-
num ad Fidem pro arbitrio fi-
ctam accommodatur: ècontra
impertinenter planè à nobis
Scripturam exigere; quando
& probandi partes Actori, non
possessori incumbunt, & Fidei
rationi penitus adversatur, vel-
le à Scripturis omnia probari,
quæ sine discrimine omnia ab

A 4

Eccle-

Ad Lectorem.

Ecclesia legitimè proposita
(scripta sint, verbisque disertis
expressa, vel secus) credere est
parata.

Ut tamen pateat solidius no-
stræ Fidei Dogmata Divinis
Scripturis niti, easque verius à
nobis allegari posse ; Libellus
hic communiores de Fide quæ-
stiones, quæ controvertuntur,
hac ratione exhibebit.

Primò Catholicam doctri-
nam proponet, quàm ipsis Scri-
pturæ verbis (non tamen ex de-
bito) juxta SS. Patrum & Ec-
clesiæ sensum comprobabit.

Secundò Doctrinam Aca-
tholicam subjicit, suis Scri-
pturis vallatam; sed simul osten-
det

Ad Lectorem.

det quām illam vel violenter cogant, vel minus sincerè allegent Acatholici, dum contra, quām Ecclesia & Patres cum Conciliis tot sæcula jam acceperint & explicarint, adducunt.

Tertiò Corollarium apponet, quo per pensis pro utraque doctrina Scripturis Lectori relinquat judicandum, quæ Doctrina (Catholicane, an Aca-tholica) verius Verbo Divino innitatur. Verùm ut solidius pro alterutra parte decerni possit, velim singulas Scripturæ sententias sincerus, & Veristudiosus Lector secundūm has quæstiones perpendat. I. Cui potius, Sanctorum Patrum, an

A s unius

Ad Lectorem.

unius alteriusq; Sectarij expli-
cationi , recta ratio suadeat in-
nitendum ? II. Quis Scripturæ
sensus ad rectæ rationis calcu-
lum verior censendus sit, quem
tot jam sæculis constanter , &
inconcusse Ecclesia Catholica
tenuit, aut quem sæculo non-
dum altero tenet Acatholico-
rum secta ? III. Quorum pru-
dentiūs & securiūs vestigia quis
legat, Conciliorūmne, tot Epi-
scoporum, Doctorumq; accu-
ratis discussionibus , & maturis
judiciis firmatorum , & à Sede
Apostolica confirmatorum , an
verò propria crisi noviter con-
fectorum, toties & toties spatio
unius seculi innovatorum do-
gmatum ?

Scri-

Ad Lectorem.

Scriptus est autem Libellus
stylo simpliciore, ne fortè quæ-
sita aut verborum elegantia aut
sententiarum nervosa incisio
sensum redderent obscurio-
rem, unde à Lectoribus vel avi-
dioribus minus intelligerentur,
vel minus benignis sinistrè ex-
plicantur: quamquam nec sic
satis erit præcautum; quis e-
nīm possit, ubi quot capitata
sententiæ, quodq; his placet,
illis dispicet? Præterea cùm a-
lia mens nulla sit, quam Lecto-
ri ostendere quam vanè Aca-
tholici Scripturam & jaudent &
tractent, alia argumenta, qui-
bus vel illi Fidei nostræ dog-
mata oppugnant, vel sua pro-

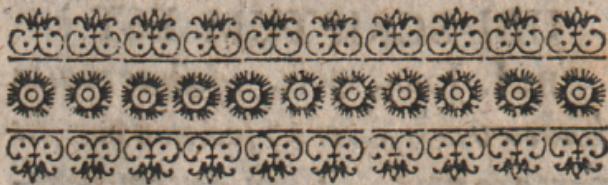
A 6 pu-

Ad Lectorem.

pugnant , vel suam Catholici
Doctrinam explicant & stabi-
liunt producere studiose est
cautum. His igitur præmoni-
tus & præmunitus Amice Le-
ctor hoc fruere Libello &
vale.

JOBUS HERTZ.

Con-

CONTROVERSIA I.
DE TRADITIO-
NIBUS.

CATHOLICA DOCTRINA.

Non omnia, quæ credenda sunt, in sacra Scriptura sunt scripta; sed multa habemus per traditiones, quarum aliæ sunt Divinæ, quas Christus Apostolis; aliæ Apostolicæ, quas Apostoli discipulis suis, & hi nobis vel viva voce, vel scripto communicarunt.
Sed Acatholici querunt:

UBI

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. Joan. 16. 12. *Adhuc multa habeo vobis dicere; sed non potestis portare modo. Cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem.* Et verè docuit Petrum (ut de Sacramentorum forma & materia, de ordinatione ministrorum Ecclesiæ & aliis taceam) Act. 15. 10. docuit non esse Gentibus ad Christum conversis Circumcisionis jugum imponendum. Hæc tamen nullibi alias vel à Christo dicta, vel in sacris litteris scripta reperiuntur.

II. 1. Cor. 11. 2. *Laudo vos, quod per omnia mei memores estis & sicut tradidi vobis, præcepta mea tenetis.* Hæc Apostoli præcepta nullibi in sacris litteris leguntur.

III. 1. Cor. 11. 34. *Cetera cum venero disponam.* Quin multa disponuerit,

suerit, dubium non est: quæ verò ea
sint, nusquam in scriptura reperitur;

IV. 2. ad Thess. 2. 14. *Itaque fra-
tres state: & tenete traditiones,
quas didicistis sive per sermonem,
sive per Epistolam nostram.* Tradi-
derat autem quædam de Antichristo,
uti hoc ipso cap. insinuat; quæ nullibi
scripta reperies.

Hos textus accipit S. Chrysostom. in
hunc locum de traditionibus, inquiens:
*Hinc patet, quod non omnia per e-
piscolam tradiderint; sed multa et-
iam sine litteris: eadem verò fi-
de digna sunt, tam illa, quam ista.*
Huic consonat Theophyl. h̄ic: Basl. de
Sp. S. c. 29. Damasc. l. 4. de fide c. 17. Vide
Bellarm. Tom. I. Cont. I. l. 4. c. 4. & 5.

*ACATHOLICA DO-
CTRINA.*

Nihil credendum est, nisi
quod

quod in sacris Scripturis continetur, ac proinde omnes Traditiones rejiciendæ. Sed querunt Catholici:

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. Deut. 4. 2. Non addetis ad verbum, quod vobis loquor, nec auferetis ex eo. Et cap. 12. 32. Quod præcipio tibi, hoc tantum facito Domino: nec addas quidquam, nec minnas. CONTRA: I. Non agit hic Moyses de verbo Dei scripto; sed vivâ voce tradito: nec enim dicit, quæ scribo; sed quæ præcipio. II. Monet populum Judaicum ne præceptis divinis vel quidquam contrarium addere, vel ea falsa interpretatione depravare præsumant: nam ipse Moyses alia ad hæc scripta, non tamen contraria, addidit, Deut. 17. 10. Ubi sunt mortis pœna jubet Sacerdotis & Pontificis decreto obedient.

II.

II. ad Gal. 1.8 *Sed licet nos, aut Angelus de cœlo evangelizet vobis, præterquam quod evangelizavimus vobis, anathema sit.* CONTRA: I. Hic locus tam est pro Traditionibus, quam pro Scriptura, quia ait *evangelizavimus*. I. *prædicavimus* sive scripto, sive viva voce. II. Vox *præterquam*, in qua Acatholici vim ponunt, significat *contra*: nam *parà* in Græc. significat & *præter* & *contra*. Sic exponunt Amb. hic Aug. l. 17. contra Faustum c. 3. Hieron. & Crys. explicant per *aliter*. Unde hic sensus est: non solum non audiendos, sed rejiciendos esse, qui contraria suæ doctrinæ, sive scriptæ, sive viva voce traditæ, docuerint; sed etiam qui quomo docunq; eam aliter interpretando labefactare præsumpserint. Et nunquid Evang. S. Joannis, & Apocalypsis post hanc S. Pauli Epist. scripta sunt? & in his

his nunquid sunt scripta quæ in hac
Pauli Epistola non erant scripta? Vide
Bellarm. loc. cit. c. 10.

III. Apoc. 22. 18. *Siquis apposuerit adhac, apponet DEus super illum plagas scriptas in libro isto.*
C O N T R A : S. Joannes minatur iis,
qui apocalypsin & S. Scripturam ali-
quid addendo vel auferendo adulter-
rant, quod traditiones non faciunt,
sed potius explicant. Nec prohibet
alios libros de præceptis divinis scribi,
nam & ipse juxta Kemnitium in Exam.
pag. 202. post Apoc. scripsit Evange-
lium. Vide Cornel. à lap. híc.

I V. Matth. 15. 9. *Sine causa colunt me docentes doctrinas & man-
data hominum. & v. 6. Irritum fe-
cistis mandatum Dei propter tra-
ditionem vestram.* Hic expressè Tra-
ditiones prohibentur. **C O N T R A :**
Christus loquitur de Traditionibus,
quas

quas Scribæ & Pharisei Dei præceptis contrarias ponebant: non verò de divinis vel Apostolicis Legi Dei conformibus, de quibus controvertitur.

V. Ad Col. 2. 8. *Videte, ne quis vos decipiatur per Philosophiam & inanem fallaciam secundum traditionem hominum.* CONTRA. Apostolus sicut loquitur de Philosophia, quæ Gentilium superstitionibus nititur, ita loquitur de eorundem Traditionibus, quæ Legem divinam, vel directè oppugnant, vel saltem depravant, non de Traditionibus, de quibus nos agimus. Vide in his locis Cornel. à Lap. & Bellarm. l. cit.

Corollarium.

EX his colligere est *scriptum esse*, non omnia, quæ credenda sunt esse scripta; è contra *non scriptum esse*, nihil esse credendum, nisi quod *scriptum est.*

CON-

CONTROVERSIA II.
DE VERBI DEI
INTERPRETA-
TIONE.
*CATHOLICA DO-
CTRINA.*

Scriptura sacra multis locis
satis est obscura , & per-
quam difficilis, ut revera inter-
pretatione egeat. Acatholici
querunt:

UBI SCRIPTUM EST ?

R. I. Luc. 24. 27. Interpretaba-
tur illis in omnibus Scripturis, qua-
de ipso erant. & v. 45. Tunc aperuit il-
lis sensum , ut intelligerent Scri-
pturas. Si vero omnibus & singulis
tam aperta est & facilis , cur discipulis
Chri-

De Verbi Dei Interpretatione.
Christus debuit interpretari, & sensum
earum aperire?

II. Act. 8.30. & 31. Evnuchus Candacis Reginæ Isaiam legens à Philippo interrogatus: *putas intelligis, quæ legis?* respondit: *Et quomodo possum, nisi aliquis ostenderit mihi?* De hoc textu scribit Hier. Ep. 103. *Venit Philippus, ostendit ei Iesum, qui clausus latebat in littera &c. ut intelligeres, te in scripturis sanctis sine prævio & monstrante semitam, non posse ingredi.*

III. 2. Petr. 3. 16. In omnibus epistolis Paulus loquens in eis de his, in quibus sunt quædam difficultia intellectu, que indocti & instabiles depravant. Hoc textu adeò clarè scriptum est, Scripturam sacram in multis esse obscuram, ut nemo SS. PP. aliter expenat. Vide Bell. To. I. Cont. I. l. 5. c. 1.

ACA-

*ACATHOLICA DO-
CTRINA.*

Scriptura sacra ipsa per se est certissima, apertissima, sui ipsius Interpres, intellectu facilima, ut nullius egeat explicatione. *Sed Catholici querunt:*

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. Deut. 30. 11. *Mandatum, quod ego præcipio tibi hodie, non superate est, neq; procul positum, nec in cœlo situm, neq; trans mare, &c.*

CONTRA. i. hoc loco agitur de facilitate implendi mandata Decalogi, ut patet ex contextu: sic ait Tertull. l. 4. contra Marcionem, Orig. Amb. Chrys. & alij in c. 10. ad Rom. & Aug. l. de perf. Just. II. Abulensis ait agi de facilitate cognoscendi præcepta Decalogi: non vero Scripturam sacram intelligendi.

II. Pſ.

De Verbi Dei Interpretatione. II

II. Ps. 18. 9. *Præceptum Domini lucidum, illuminans oculos, & Psal.*
118. 105. *Lucerna pedibus meis verbum tuum. Prov. 6. 23. Mandatum lucerna est, & lex lux. CONTRA.*

I. His locis agitur de præceptis Decalogi, quæ & facilia sunt intellectu, & intellecta hominem dirigunt in operando. II. Verbum Dei revelatum, ubi fuerit intellectum, illustrat mentem. Vide Bellarmin. Tom. I. Cont. I. l. 3.
cap. 2.

III. Matth. 5. 14. *Vos estis lux mundi.*
CONTRA. Lux boni exempli, & bona doctrinæ hoc loco intelligitur à S. Chrysost. hom. 10. in Ep. I. ad Tim. in morali. Ideò subjungit CHRISTus : *Sic luceat lux vestra, ut videant opera vestra bona.*

IV. 2. Petr. I. 19. *Habemus firmorem propheticum sermonem,*
cui

*enibenefacitis attēdentes tanquam
lucerna lucenti in caliginoso loco.*
C O N T R A. Prophetarum voces vo-
cantur lucerna, non quod facile intel-
ligantur, sed quod intellectæ illumi-
nent. Vid. Bell. loc. cit.

V. 2. Cor. 4.3. *Quod si opertum
est Evangelium nostrum, in iis, qui
pereunt, opertum est, in quibus Deus
hujus seculi excœavit oculos in si-
delium.* Si, juxta Apostolum, Infi-
delibus Evangelium est opertum, ergo
fidelibus est apertum. **C O N T R A.** Per
Evangelium non intelligit Apostolus
Scripturam, sed mysteria Evangelij, uti
sunt, Christi Nativitas, Passio, &c. Vide
Cornel. à Lap. hoc loco.

Corollarium.

EX his patet *scriptum esse, Scriptu-*
Ras esse intellectu difficiles : sed
non scriptum esse, cas esse facillimas
intellectu.

C O N -

CONTROVERSIA III.
D E INFALLIBI-
L I S C R I P T U R A R U M
I N T E R P R E T E.
C A T H O L I C A D O-
C T R I N A.

INfallibilis S. Scripturæ Interpres quoad sensum literalem, est Spiritus qui in Ecclesia & Pontifice, ut Ecclesiæ capite, invenitur, non quem quivis privatus sibi fingit. *Conc. Tridentin. sess. 4.* Sed querunt Acatholici:

U B I S C R I P T U M E S T ?

R. I. Eccl. 45. 21. *Dedit illi, Aaroni Summo Sacerdoti, in præceptis suis potestatem, in testamentis ju-*
B dicio-

diciorum, docere Iacob testimonia,
 & in lege suâ lucem dare Israël.
 Quid clarius?

II. Act. 15. 5. & seq. Quæstionem, an Gentiles ad Christum conversos, obligaret Lex Moysis, S. Petrus cum Concilio Apostolorum Jerosolymæ habito, decidit, scribens: *Visum est Spiritui Sancto & nobis &c.* Hinc Theod. Ep. ad Leonem P. ait: *Si Paulus tuba S. Spiritus ad Petrum concurrit, ut ab ipso afferret solutionem, multò magis nos pusilli ad Apostolicam vestram sedem currimus.*

III. Ad Gal. 2. 1. *Ascendi Ierosolymam cum Barnaba & Tito &c.*
& contuli cum illis Evangelium, quod prædico in Gentibus; seorsum autem iis, qui videbantur aliquid esse:

De infallibili Scripturar. Interpr. 15

*esse: ne forte in vacuum currerem,
aut cucurrissem.* Contulit verò ideo
cum Petro & Apostolis, ut Adversariis
doctrinam ejus improbantibus, possit
dicere: sic visum est Spiritui sancto &
Concilio Jerosolymitano. Ita Hier. Ep.
89. ad Aug. inter Ep. Aug. ii. Tertull. l. 4.
contra Marcion. & Aug. lib. 28. contra
Faustum c. 4. Vide Cornel. à Lap. hic.

ACATHOLICA DO- CTRINA.

Spíritus, qui infallibilis scri-
pturæ est interpres, non est
alligatus Ecclesiæ, aut summo
Pontifici, aut Concilio Episco-
porum: sed apud quemvis pri-
vatum, si is donum habeat in-
terpretationis, reperitur. *Sed*
querunt Catholici:

UBI SCRIPTUM EST?

B 2

R. I.

R. I. Is. 54. 13. *Dabo universos filios tuos doctos à Domino.* **C O N-**
T R A. Loquitur de gratia Spiritus S. quā homo interius à Deo movetur, & suaviter impellitur ad credendum, & amandum, uti exponit S. August. de gratia Christi c. 12. 13. & 14. Vel ait: non jam per Prophetas, sed per Christum filium meum docebo: Sic explicat D. Cyril. juxta illud Hebr. 1. 1. *Novissime locutus est nobis in Filio.*

I I. Jerem. 31. 33. & 34. *Dabo legem meam in visceribus eorum, & in corde eorum scribam eam, &c. &* non docebit ultra vir proximum suum. & vir fratrem suum, &c. omnes enim cognoscent me à minimo usque ad maximum eorum. **C O N-**
T R A. Per legem meam intelligit S. Aug. l. de spir. & litt. c. 21. & 24. Gratiam Novi Testamenti, hoc est, Fidem per chari-

De infallibili Scripturar. Interpr. 17

charitatem operantem, quā non solum
sciamus, sed & impleamus mandata
DEI.

III. Matth. 23. 8. *Nolite vocari
Rabbi, unus est Magister vester,*
Christus. CONTRA. Non prohibet
Christus habere in Ecclesia Magistros,
qui Scripturas explicit; sed ambitio-
nem illius nominis vetat. Nunquid &
Paulus 2. Tim. i. ii. se vocat *Magi-
strum Gentium.*

IV. Joan. 5. 34. *Ego non ab homi-
ne testimonium accipio.* Ergo. Nec
Scripturæ egent Pontificis & Conci lii
testimonio. CONTRA. Christus ait
sui causâ non egere se hominum testi-
monio; non tamen negat se nostricau-
sâ indigere: imò ait Joan. 1. 7. *Hic ve-
nit in testimonium, ut testimonium
perhiberet de lumine. I. me.* Et Joan.
15. 27. *Vos testimonium perhibetis de*

B 3 , me,

*me, quia ab initio mecum es sis. Et
Act. 1. 8. Eritis mihi testes in Ieru-
salem, & in omni Iudea.*

V. Joan. 7.17. *Si quis voluerit vo-
luntatem ejus facere, qui misit me,
cognoscet de doctrina, utrum ex
DEO sit. Ergo non opus est Eccle-
siam adire. CONTRA. Hic ostendit
vitiosos habitus superbiae &c. impedi-
re, quo minus veros scripturarum in-
terpretes audiant, & intelligent.*

VI. Joan. 10. 27. *Oves mee vo-
cem meam audiunt. CONTRA.
Non excludit alios, per quos ad oves
suas loquatur, nam dicit Luc. 10. 16.
Qui vos audit, me audit: Sed ex-
cludit hostes & fures. Deinde loqui-
tur de vocatione ad suum ovile, ut ait
hic S. Aug.*

VII. Act. 17. II. *Beroeani suscep-
runt*

runt verbum cum omni aviditate
quotidie scrutantes Scripturas, si
hæc ita se haberent, quæ Paulus præ-
dicabat: atqui hi non erant Concili-
um, sed Laici & privati homines.
CONTRA. I. Illis nondum constabat
Apostolum non posse errare: Christia-
nis verò constat Ecclesiam non posse
errare. II. Non illicitū est privatim Scri-
pturas scrutari veritatis causâ: non ta-
men est licitum eas scrutari depravan-
di & calumniandi causâ. Vide *Corn.*
à *Lap.* hic.

VIII. I. Cor. 12. II. *Hæc omnia o-*
peratur unus & idem Spiritus di-
videns singulis prout vult. **CON-**
TRA. I. Apostolus non dicit omni-
bus dari donum interpretandi, sed ali-
quibus, quod Catholici non negant.
II. Apostolus hic non negat summum
Pastorem & Concilium habere spiti-
tum Scripturam interpretandi.

IX. i. Joan. 2. 27. *Non necesse ha-
betis, ut aliquis doceat vos : sed un-
etio ejus docet vos de omnibus.*
CONTRA. S. Joannes non dicit nul-
lum eos de cognitione rerum fidei de-
bere admittere Doctorem ; sed mo-
inet circa ea quæ jam didicerunt, non
debere eos audire alios contraria do-
centes : cur alioquin S. Joannes hanc
Epistolam scribebat, in qua multa eos
docet ? Vide Bellarm. To. i. Cont. i. l.
3. cap. 10.

Corollarium.

Hinc videre est, *scriptum esse*, in
Ecclesia & Consilio esse veram in-
terpretationem : econtra *non scri-
ptum esse* quemvis privatum pos-
se scripturas interpre-
tari.

** **

**

CON-

CONTROVERSIA IV. DE VISIBILI EC- CLESIA.

*CATHOLICA DO-
CTRINA.*

Eccllesia (quæ est cætus hominum ejusdem Christianæ fidei professione, & eorundem Sacraementorum communione, sub legitimorum Pastorum, & præcipuè unius Christi in terris Vicarij summi Pontificis regimine colligatus) est visibilis.

De hoc Acatholici querunt:

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. Num. 20. 4. Cur eduxistis Ecclesiam Domini in solitudinem?

3. Reg.

3. Reg. 8. 14. *Convertitq; Rex faciem suam, & benedixit omni Ecclesie Isræl: omnis enim Ecclesia Isræl stabat.* In quibus locis per Ecclesiam nihil aliud significatur, quam populi cætus, qui est visibilis.

II. Matth. 16. 18. *Super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam.*
 Petra hæc, quia eam demonstrat, est visibilis, cur non & Ecclesia ei superædificata? Matth. 18.17. *Dic Ecclesie.*
 S. Hieronym. & Ans. hic & S. Gregor.
 I. 4. Ep. 38. intelligunt cætum fidelium:
 quomodo autem dicet Ecclesiæ l' cætui
 fidelium, si non est visibilis? Act. 20.28.
*Vos Spiritus S. posuit Episcopos re-
 gere Ecclesiam Dei.* Act. 15.3. Illi de-
 ducti ab Ecclesia, &c. v.4. *Suscepti
 sunt ab Ecclesia.* Act. 18. 22. *Saluta-
 vit Ecclesiam.* 1. Cor. 15. 9. *Persecu-*

tus

*tus Ecclesiam. Quomodo hæc con-
veniunt, si Ecclesia non sit visibilis?*

III. Matth. 5. 14. *Non potest ci-
vitas abscondi supra monte posita.*
Hunc locum explicat S. Aug. I. de U-
nit. Eccles. c. 14. & alibi passim de Ec-
clesia. Si autem non potest abscondi :
ergo erit visibilis. Item probant aliæ
parabolæ Evangelicæ de Ovili, reti,
convivio, &c. quibus intelligitur Ec-
clesia.

ACATHOLICA DO- CTRINA.

Ecclæsia in terris vel planè est
invisibilis, & soli Deo cogni-
ta, vel tantum nomine est visi-
bilis. Sed quærunt Catholici :

UBI SCRIPTUM EST ?

R. I. Jerem. 31. 33. *Dabo legem
meam, Ecclesiam, in visceribus eo-
rum,*

rum, & in corde eorum scribam.
CONTRA. Per Legem non intel-
 ligitur Ecclesia, sed Testamentum no-
 rum, vel lex charitatis in cordibus scri-
 pta: quæ lex licet non videatur, vide-
 tur tamen Ecclesia, in qua est illa lex,
 sicut videtur corpus, licet cor non vi-
 deatur. Vide Bell. To. 2. Cont. 1. l. 3.
 cap. 15.

- **I.** Luc. 17. 21. *Non venit regnum
 Dei cum observantia, neq^{ue}, dicent:
 Ecce hic, aut ecce illic. Ecce regnum
 DEI intra vos est.* **CONTRA.** I.
 Theophylactus intelligit per Regnum
 Dei gratiam divinam, qua Deus in ho-
 minibus regnat, & hæc non est visibi-
 lis. II. Beda explicat hunc locum de
 Messiæ adventu, quem ait fuisse tam
 humilem, ut nec fuerit observatus ve-
 nisse, nec postea more Regum potue-
 rit monstrari.

- **III.** Joan. 4. 23. *Venit hora, &
 nunc*

nunc est, quando veri adoratores
adorabunt Patrem in spiritu & ve-
ritate: Ergo non erit visibilis Eccle-
sia in qua adoretur. CONTRA. Non
agitur hic de loco, sed de ritu colendi
Deum, nimirum Christiani non colent
Deum tantum externis ceremoniis &
corporalibus victimis, ut Judæi (expo-
nente Chrys. Cyr. & Euth.) nec præter
verum Deum simul & falsos Deos co-
lent, ut Samaritani (explicante Theo-
phyl. D. Thoma & Cajet.) sed *in spi-
ritu* & modo spirituali & interno, qui
tamen non omnes ceremonias exter-
nas excludat, & *in veritate* & unum
& verum Deum colent. Vide hic Cor-
nel. à Lap.

V I. Hebr. 12. 18. *Non accessistis*
ad tractabilem montem, Sinai, &
accessibilem ignem, sed (v. 22.) ac-
cessistis ad Sion montem spiritualem

C

& ci.

& civitatem DEI viventis, &c.
CONTRA. Per montem Sion, intelligit Theophyl. & Oecum. Ecclesiam triumphantem in cælis uti etiam contextus sequens debere intelligi confirmat, Ierusalem cœlestem, & multorum millium Angelorum frequentiam, &c. quæ utique nobis nunc invisibilis est.

V. 1. Pet. 2. 5. *Ipsi tanquam lapides vivi superædificamini domus spiritualis, sacerdotium sanctum, offerre spirituales hostias DEO.*
CONTRA. Spirituale hic sumitur, sicut 1. Cor. 2. 15. *spiritualis homo: & 1. Cor. 15. 44. corpus spirituale, pro eo scilicet quod secundum spiritum, & non secundum carnem fit, & prout spirituale opponitur animali. Sic sumit S. Bernh. tr. de vita solit. & S. August. de fide & symb. c. 6.*

Corol-

Corollarium.

EX his quis non videt scriptum esse,
Ecclesiam esse visibilem: non vero
esse scriptum, Ecclesiam esse invi-
sibilem.

CONTROVERSIA V.
DE ECCLESIAE
DURATIONE.
CATHOLICA DO-
CTRINA.

Eccllesia visibilis, prout dicit Congregationem Fidelium, non potest deficere. *Acatholici* querunt:

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. Matt. 16.18. *Super hanc pe-
tram adificabo Ecclesiam meam.
& porta inferi non prævalebunt,
adversus eam.* Hinc dicit S. Gregor.

C 2 hom.

hom. 4. de verbis Isai. *Facilius est sollem extingui, quam Ecclesiam obscurari.*

II. 1. Tim. 3. 15. *Ecclesia Dei vivi columnna & firmamentum veritatis est.* S. Chrys. & Beda ajunt, eam esse firmamentum activum & passivum: & eam à Deo confirmari, & ab illa rursum confirmari fideles.

III. Matth. 28. 20. *Ecce, ego vobiscum sum omnibus diebus usq; ad consummationem saeculi.* Cùm Discipuli, quibus Christus ascensurus in cœlos hæc dixerat, non essent victuri usque ad finem saeculi, necessariò hæc verba ad eorum etiam successores dicta erunt; ut verum sit quod Christus promisit. De Duratione Ecclesiæ hunc locum accipit S. Hier. Leo I. in ep. 31. ad Pulcheriam Aug. & Leo II. in ep. ad Constantimum Aug.

AC A-

*ACATHOLICA DO-
CTRINA.*

Ecclæsia, quæ est invisibilis,
non potest quidem deficere;
sed quæ est visibilis, potest de-
ficere & fidem perdere. *Sed Ca-
tholici querunt:*

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. Gen. 3. Quando Adam & E-
va per peccatum à Deo apostatarunt.
CONTRA. I. Adam & Eva non fue-
runt Ecclesia, sed Adam solum fuit Ec-
clesiæ initium. II. Licet Adam defecit
malè vivendo, non tamen defecit ma-
le docendo: hoc autem est Ecclesiam
deficere, si mala docet.

II. Exod. 32. 4. Aaron summus
Pontifex proposuit vitulum aureum
adorandum: & totus populus clama-
vit: *His sunt Dij tui Israël.* Ergò
C 3 tota

tota hæc Ecclesia cum capite suo defecit. C O N T R A. I. Aaron tum nondum erat summus Pontifex, adeoque nec erat Ecclesiæ illius caput; nam modò Exod. 40.13. *Unctus est in Sacerdotem.* Moyses erat caput, sed is non defecit. II. Nec totus populus clamavit: nam omnes Levitæ immunes erant ab hoc peccato, ut patet v.26, ubi Moyses ait: *Si quis est Domini, jungatur mihi: congregati que sunt omnes Filij Levi.*

III. 3.Reg.19.14. *Dere liquerunt pactum tuum filij Israël, &c. & relictus sum ego solus.* Ergò defecit ibi Ecclesia. C O N T R A. I. Populus Israël, & Judæorum non erat tum universalis Ecclesia: nam etiam extra synagogam erant fideles, ut Melchisedech, Job, &c. II. Nec Elias loquitur de toto Israële, sed de una parte, quæ sub Rege Samariæ erat. Hinc Dominus

nus dicit, v. 18. *Derelinquam mihi
in Israël septem millia virorum,
quorum genua non sunt incurvata
ante Baal.* Hic certè non erant invi-
sibiles: & hi non defecerunt.

I V. Isa. 1. 5. *Israël me non co-
gnovit.* v. 6. *A planta pedis usque
ad verticem non est in eo sanitas.*
Jer. 2. 29. *Omnis dereliquistis me,*
dicit Dominus. CONTRA I. Is-
raël non erat tota Ecclesia, ut jam su-
pra dictum. II. Juxta S. August. l. de
Unit. Eccles. c. 12. & lib. contra Dona-
tistas post collat. c. 20. Prophetæ sæ-
pè per synecdochen accipiunt totum
populum pro parte.

V. 2. Paral. 15. 3. *Transibunt di-
es multi in Israël, & absque DEO
vero, & absque Sacerdote Doctore,
& absq[ue] Lege.* CONTRA I. Loquitur
de Israële tantum, & non de Juda, ergo

C 4 non

32 Controvers. V. de Eccl. Durat.

non de tota Ecclesia. II. Videtur loqui
de tempore post Messiae adventum,
quo in Judæis hæc vera esse videmus.

VI. Dan. 9. 27. *Deficiet hostia & sacrificium*: ergò & Ecclesia. CONTRA. Sermo est de Ecclesia Judæorum, cui Deus nunquam promisit fore ut nunquam deficiat, sicut suæ Ecclesiæ Christus, Matth. 16. 18. Sic Chrysost. Theophyl. Hier. in c. 24. Matth. Aug. ep. 80. ad Hesichium & alij. Vide Bell. To. 2. Cont. i. l. 3. c. 16.

VII. Luc. 18. 8. *Filius hominis veniens, putas, inveniet fidem in terra?* CONTRA. Non est sermo de fide simpliciter, sed de eximia quapiam fide, quæ in paucis reperitur: sic exponunt Hier. in Dial. contra Lucifer & Aug. l. de Unit. Eccl. c. 13.

Corollarium.

Ergò scriptum est Ecclesiam non posse in fide deficere; posse autem deficere non scriptum est. CONTRA.

CONTROVERSIA VI.

DE INFALLIBI-
LITATE ECCLE-
SIÆ.*CATHOLICA DO-
CTRINA.*

Ecclæsia (sive sumatur pro univeritate fidelium, sive pro univeritate Episcoporum) non potest errare in iis, quæ credenda proponit, sive ea expressè in Scripturis habeantur, sive non.

Acatholici querunt:

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. Joan. 14. 16. *Ego rogabo Patrem, & alium Paraclitum dabit vobis, ut maneat vobis cum in æternum, Spiritum veritatis.* Et Joan.

C 5

16. 13.

16.13. *Cum venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem, Juxta quam promissionem tenetur Christus ab Ecclesia omnem, in fide removere errorem, ut docet S. Aug. in Enchiridio, cap. 3.*

I I. Matth. 18. 17 *Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & publicanus.* Ex his verbis omnia concilia dicunt sub anathematis poena teneri nos in omnibus Ecclesiæ credere: esset autem iniquum, si illa posset errare.

III. 1. Tim. 3. 15. *Ecclesia DEI vivi, vocatur columnæ & firmamentum veritatis.* Vide Controversiam 5. de hoc loco sup. Neque sic vocatur, ut vult Calvinus, quia fideliter custodit Scripturas (sic enim & officinæ librariæ essent columnæ veritatis) sed quod Ecclesiæ auctoritati innitatur veritas sicut domus columnæ.

I V.

IV. Matth. 23. 3. *Quaecunq; di-*
xerint vobis servate & facite, &
Luc. 10. 16. *Qui vos audit, me audit.*
His jubemur à Christo audire Episco-
pos & Prælatos, prout Ecclesiam re-
præsentant, & iis obedire: ergò debent
posse non errare in his rebus fidei.

ACATHOLICA DO-
CTRINA.

Ecclesia, non potest quidem
errare, si sumatur pro uni-
versali, & nihil proponat, nisi
quod expressè est in Scripturis:
secus, si vel sumatur pro cœtu
Episcoporum tantum, qui Ec-
clesiam repræsentant, vel pro-
ponat, quod non expressè est in
Scriptura. *Sed querunt Catholici:*
UBI SCRIPTUM EST?

C 6 §. I.

R. I. 3. Reg. 22. 23. *Dedit Dominus spiritum mendacij in ore omnium Prophetarum*, qui erant quadringenti: ergo Ecclesia erravit. CONTRA. Hi erant Pseudo Prophetæ (ideò quærebat Rex Josaphat, num ibi sit aliquis Propheta Domini?) nec aliter pertinebant ad Ecclesiam quam Prædicantes Hæreticorum.

II. Isa. 56. 10. *Speculatores ejus cœci omnes, nescierunt universi, videntes vana &c.* Si Præfules omnes errarunt, ergo & Ecclesia. CONTRA. Propheta loquitur synecdochice. Vide dicta Contr. 5. Doct. Acath. IV.

III. Tempore Passionis summus Sacerdos cum omnibus Sacerdotibus & Senioribus populi, & universo populo erravit, cum illi Mar. 14. 64. condemnarunt *Reum mortis Christum*: hic vero à Sacerdotibus seductus clamavit ad Pilatum Mar. 15. 14. *crucifige eum.*
CON-

CONTRA. I. Sacerdotes & Pontifices synagogæ privilegium non errandi in docendo populum tantum habuerunt usque ad Ch̄risti tempora. II. Non omnis populus clamavit: nam etiam Jerosolymis erant Nicodemus, Joseph ab Arimathæa , aliquique multi , & multi Judæi erant alibi dispersi , qui non clamarunt.

IV Omnes Apostoli , qui erant Episcopi Ecclesiæ, tempore Passionis fidem amiserunt, sicut prædixerat eis Chriætus Matth. 26. 31. *Omnis vos scandalum patiemini in me.* Quare Mar. 16. 14. *exprobravit incredulitatem eorum & duritiam cordis.*

CONTRA. I. Apostoli tempore Passionis erant solum Episcopi designati, nec nisi materialis pars Ecclesiæ, quæ errare potest, nondum enim acceperant Spiritum sanctum. II. Non est probabile Apostolos fidem amisisse, quia Luc. 22. v. 32. ait Christus Petro :

C 7

Roga-

Rogavi pro te , ut non deficiat fides tua. III. Scandalum significat peccatum fugæ , non verò apostasiā à fide. IV. In illo Marci tantum arguit tarditatem in credendo , non fidem à Bissam. Vide Corn. à Lap. h̄c & Bell. T̄o. 2. de Eccl. mil. l. 3. c. 1. 7:

Corollarium.

*S*equitur *scriptum esse Ecclesiam in rebus fidei non posse errare : & non scriptum esse, eam aut unquam errasse, aut errare posse.*

CONTROVERSIA VII.

DE VISIBILI CA-
PITE ECCLESIÆ.

CATHOLICA DO-
CTRINA.

*E*cclēsia quidem totius Caput est Christus ; tamen quia ipse

pse à militante Ecclesia secundum visibilem præsentiam abest, est & aliud Caput visibile, quod loco Christi, visibilem hanc Ecclesiam gubernet. *Atholice querunt:*

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. Exod. 40. 12. & 13. *Aplicabis Aaron & filios ejus ad fores tabernaculi testimonij, & lotos aquâ indues sanctis vestibus, ut ministrent mihi, & unicæ eorum in sacerdotium sempiternum proficiat.*
Si teste Paulo 1. Cor. 10. 6. *in figura facta sunt nostri, quæ in Veteri Testamento sunt facta;* debebit Ecclesiæ esse visibile aliquod caput, sicut fuit synagogæ caput visibile summus Sacerdos Aaron. Et hoc modo argументantur Magdeburgenses Cent. I. l. i. c. 7.

II.

II. In variis similitudinibus , quibus Ecclesia comparatur : Cant. 6. 4. *Castrorum aciei ordinata.* Cant. 7. toto : *Corpori humano.* Joan. 10. 1. *Ovili.* 1.Tim.3.15. *Domui.* 1.Petr.3.20. *Arce Noæ.* Quæ ut subsistant , requirunt Caput visibile, à quo regantur. Hinc in illud 1. ad Tim. 3. ait S. Ambr. *Domus Dei est Ecclesia, cuius hodie Rector est Damasus.*

ACATHOLICA DOCTRINA.

NON est in Ecclesia nisi unum Caput invisibile, Christus.

Verum

UBI SCRIPTUM EST ?

R. I. Luc. 22. 24. Facta est contentio inter Apostolos, quis eorum videretur esse major? Dixit autem ei. Reges gentium dominantur

tur eorum, vos autem non sic, sed qui major est in vobis, fiat sicut minor. Hic Christus improbavit Ze-lum inter eos habendi Caput. CONTRA. Non improbatur Caput, quod regat; sed eorum ambitio, & præscribitur regendi modus humilis & mode-stus, alienus ab ambitione & Tyranni-de. Vide Corn. à Lap. in Matt. 20. 26, & Bell. Tom. 1. de Eccl. mil. lib. 1. c. 9.

II. Ad Ephes. 4. ii. *Et ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quos-dam autem Prophetas, alias vero Evangelistas, &c.* nec fit mentio unius summi Pontificis. CONTRA. I. Ponit ante omnes in Ecclesia Aposto-los; & inter Apostolos (uti Contr. seq. videbimus) uni commendat gregem. II. Hinc non tam Ecclesiæ delineat Hier-atchiam, quam varia dona in Ecclesia. Sic exponunt Chrys. Oecum. Thenph.

III. Ad Eph. 4. 7. *Vnicuique no- strūm,*

strum data est gratia secundum
mensuram donationis Christi; di-
cit Apostolus: non vero uni data est
summa potestas. **C O N T R A.** Nec
nos dicimus capiti visibili Ecclesiæ da-
tam esse plenitudinem omnis potesta-
tis, quam Christus in suam Ecclesiam
habet; Christus enim regit in æter-
num omnem Ecclesiam, quæ est in
cœlo, purgatorio, & terris; & pro ar-
bitrio suo potest Leges condere, Sacra-
menta instituere, &c. Sed visibile Eccle-
siæ caput tantum eam Ecclesiæ par-
tem, quæ est in terris, regit; & quidem
dum vivit: nec potest Sacramenta in-
stituere, &c. Vide Bell. hic loc. cit.

V I. Ephes. 5. 23. *Christus Caput
est Ecclesiæ.* Ergo non est ponendum
alterum, alioquin Ecclesia erit biceps.
C O N T R A. Non ponimus alterum
caput cum Christo, veluti æquale; sed
aliud caput sub Christo, ut ejus Vica-
rium

Non & Visibile: sicut in Regno, absente Rege, ponitur Pro-Rex, qui utique à nemine dicitur Rex, aut Con-Rex, sed Pro-Rex.

Corollarium.

AN non scriptum est esse aliquod caput visibile Ecclesiæ, & non scriptum est, non esse visibile caput Ecclesiæ?

CONTROVERSIA VIII.

DE PETRO VI-
SIBILI ECCLESIAE
CAPITE.

*CATHOLICA DO-
CTRINA.*

Petrus est à Christo constitutus visibile Caput in Ecclesia. *Acatholici querunt:*

UBI SCRIPTUM EST?

R. I.

R. I. Matth. 16. 18. *Tu es Petrus, & super hanc Petram edificabo Ecclesiam meam, &c. Et tibi dabo claves regni cœlorum, & quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in cœlis, & quodcumque solveris super terram, erit solutum & in cœlis.* Per Petram S. Petrum intelligi tenet. I. Totum Chalcedonense concilium 630. Patrum. II. Totâ Ecclesia Catholica. III. Aug. Orig. Athan. Basil. Chrysost. Theophylact. Tertull. Hieron. Max. Leo. Greg. aliique: Vid. Bell. loc. cit. ad longum. Per *super hanc Petram edificabo Ecclesiam meam*, committi intelligitur regimen Ecclesiæ à Chrys. Amb. Greg. Hieron. aliisque ibidem. Per *claves* datas intelligitur summa potestas in omnem Ecclesiam, sicut quando Gubernatori traduntur claves Urbis, creditur

ditur simul tradita potestas Urbem gubernandi. Sic intelligit S. Greg. l.4. ep. 32. & alij. Bell. ibidem.

II. Joan. 21. 17. *Pasce oves meas.*

Hoc soli Petro esse dictum probat Scripturæ contextus, & agnoscunt Patres. Cyr. Aug. Chrys. Ambr. Max. Leo, aliquique. Per *pasce* non mandatur solum, ut ministret cibum ovibus sicut minister, sed provideat, procuret, præsit, & dirigat, sicut Præpositus: sic accipit August. & alij. Per *oves* intelligitur universa Ecclesia ab Epiph. Chrys. Amb. Leone, Theophyl. & aliis. Vide Bell. loc. cit. c. 14. 15. & 16.

III. Matth. 10. 2. Marc. 3. 16. Luc. 6. 14. Acto. 1. 13. ubi omnes Apostoli nominantur & numerantur: & Matt. 17. 1. Mar. 5. 37. Mar. 1. 3. Luc. 8. 51. Luc. 22. 8. Joan. 21. 2. Ubi duo vel plures Apostoli nominantur, semper primo loco ponitur S. Petrus. Et cur? nimirum ut ostendarur eum esse supra reliquos.

ACA-

*ACATHOLICA DΟ-
CTRINA.*

ACatholici negant Petrum esse Caput Ecclesie in terris à Christo constitutum. Sed Catholici querunt:

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. I. Cor. 3. II. *Fundamentum aliud nemo potest ponere, prater id, quod possum est, quod est Christus Iesus.* Hic Paulus non agnoscit Petrum pro capite aut fundamento. **CONTRA.** Christus à Paulo vocatur, sicut revera est, fundamentum fundatorum, l' primarium, quod seipso subsistit, & sustinet etiam Petrum, juxta S. Aug. in Ps. 86. 1. Hoc autem non impedit, quo minus Petrus sit fundamentum secundarium. Vid. Cornel. à Lapid. hic.

II. Ephes. 2. 20. *Superaedificati
super*

Super fundamentum Apostolorum & Prophetarum, ipso summo angulari lapide CHristo IESu. Ergò non solus Petrus est hoc fundamentum. CONTRA. Apostoli dicuntur fundamenta. I. Particularium Ecclesiarum, quas primi in variis regionibus fundarunt, ex quibus coalescit Ecclesia Universalis. II. Quia primi doctrinam à DEO revelatam acceperunt; & per orbem terrarum dispersebunt. III. Quia cum Petro fuerunt primi Pastores Ecclesiae Universae. Inter eos tamen Petrus erat Pastor ordinarius, illi extraordinarij, quasi Legati vel Nuncij ad Regiones, quo Petrus non poterat ipse abire: Petrus autem erat Pastor supremus; ita ut ab eo omnes alij penderent, non verò vicissim ipse ab aliis, sic ait Hier. I. i. contra Jovin.

III. Sicut Petrus nomine omnium dixit: *Tu es Christus, Filius Dei*

De vivi: ita Christus vicissim ei nomine omnium respondit, *Tibi dabo claves*, &c. ergo ex his verbis non soli Petro primatus est assignandus. CONTRA. S. Chrys. & alij PP. adjunt, cum alij Apostoli nescirent respondere, Petrum tanquam caput, & os Apostolorum respondisse, Christum tamen Petro soli, tanquam Capi- ti reliquorum, dedisse claves. Vide Bell. hic c. 12.

I V. Matth. 18. 18. dicit Christus omnibus Apostolis: *Quaecunque alligaveris super terram, erunt ligata & in caelo: & quaecunque solveritis super terram, erunt soluta & in caelo.* Joan. 20. 22. *Accipite Spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; & quorum retinueritis, retenta sunt.* Ergo non solus Petrus accepit claves,

& po-

& potestatem. CONTRA. In loco S.
Matt. omnibus quidem Apostolis pro-
mittitur clavium potestas, quæ posteà
Joan. 20. est data, sed (quod adverte)
tanquam Legatis & Pastoribus extra-
ordinariis dependenter à Petro, cui po-
testas data est, ut Pastor ordinario, &
Capiti independenter ab aliis: unde
soli Petro dicitur, *Pasce oves meas.*
Vide Bell. loc. cit.

V. Ad Gal. 2. 5. *Quibus neque ad
horam cessimus subjectione, &c.*
Hic Paulus nullam ad Petrum tanquam
ad Ecclesiæ Caput agnoscit subjectionem.
CONTRA. Paulus non loqui-
tur hic de Petro, sed falsis subintrodu-
ctis fratribus, qui urgebant, ut Titus
circumcideretur. Vide Corn. à Lap.

VI. Ibid. v. 6. *Mibi, qui vide-
bantur esse aliquid, nihil contule-
runt: hic Paulus etiam Petrum ut ca-
put non respicit.* CONTRA. Non a-
D git

git de gubernatione, sed de Evangelio,
quod, ait, se non à Petro aut aliis Apo-
stolis, sed ab ipso Christo accepisse: pa-
tet ex contextu capit. 8.

VII. Ibid. v. 8. *Qui operatus est*
Petro in Apostolatū circumcisionis.
operatus est & mihi inter Gentes.
Ergò Paulus in Jurisdictione fuit à Pe-
tro divisus, ita ut Petro tribuerentur
Judæi, Paulo Gentes. Ergò Petrus non
erat caput omnium. CONTRA Hæc
divisio fuit tantum Provinciarum, sic-
ut & in Apostolis aliis: omnibus enim
dictum est: *Euntes docete Gentes.*
Et reverà Petrus etiam ad Gentes, abi-
vit, nam sedem Romæ posuit inter
Gentes.

VIII. Ibid. vers. 11. Petro Paulus
in faciem restitit, ergò Paulus Pe-
trū non respexit ut suum caput. CON-
TRA. Reprehendit Paulus Petrum, sed
non negavit ei Primatum: neq; inde-
cens

De Petro visibili Capite Eccl. 51
cens est si inferior quandoq; , cum de-
bita tamen modestia & reverentia su-
periorem moneat. Ita Cypr. in ep. ad
Quintum : & Greg. Hom. 18. in Ezech.

Corollarium.

*V*Iden? *scriptum esse Petrum à Chri-*
sto visibile caput Ecclesiæ esse con-
stitutum, non verò scriptum esse eum
non esse à Christo constitutum.

CONTROVERSIA IX.

DE PETRI IN
PRIMATU SUCCES-
SORE.

CATHOLICA DO-
CTRINA.

Petro in Primatu, hoc est, in
Regimine totius Ecclesiæ
succedit quivis Pontifex Roma-
nus legitimè electus. *Acatholici*
quarunt:

D 2 UBE

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. In veteri Testamento, quod fuit figura novi, ubi successores Aaronis fuerunt æquè summi Sacerdotes, ac ipse Aaron. Num. 20. 28. Aaroni successit Eleazarus. Jud. 20. 28. Eleazar Phinees, & ita deinceps.

II. Joan. 21. *Pasce Oves meas.*
 His verbis ait S. Chrys. l.z. de Sacerdotio, Christus Oves quarum causâ sanguinem suum effudit, tum Petro, tum Petri successoribus committebat. Ex hoc textu hoc argumentum conficitur: Necesse esse aliquem, qui mortuo Petro, & Ovile regat quod usque ad consummationem mundi manebit, & Oves pascat: ea tem enim est necessitas semper, quæ fuit initio Ecclesiæ. Atqui non fuit haec tenus in Ecclesia assignatus alias quam Romanus Pontifex, quem etiam concilia, Nicænum, Chalcedonense, Constantinopolitanum ante quintam Synodum, Lateranense,

De Pet. in Prim. Successore. 53

nense, Lugdunense Generale, Florentinum, &c. admittunt: Ergò ille est successor Petri.

ACATHOLICA DOCTRINA.

Romanus Pontifex succedit quidem Petro in Romano Epilcopatu; non verò in Primate vel Regimine totius Ecclesiæ. Sed

UBI SCRIPTUM EST?

N U L L I B I .

Corollarium.

Hinc patet *scriptum esse*, Petri successorem in Ecclesiæ Primate esse Romanum Pontificem legitimè electum: contrarium verò

non esse scriptum.

D 3 CON-

CONTROVERSIA X.
DE INFALLIBI-
LITATE SUMMI
PONTIFICIS.

CATHOLICA DO-
CTRINA.

SUmmus Pontifex ut Pontifex , cùm totam Ecclesiam docet, tam in his quæ ad fidem pertinent , quām in præceptis morum, quæ toti Ecclesiæ præscribuntur , sive in rebus ad salutem necessariis, sive in iis quæ per se bona aut mala sunt, nullo casu errare potest : ita ut infallibilitas, non in Concilio Episcoporum, nec in cætu Consiliario- rum , sed in ipso Pontifice sit statuen-

statuenda. Clamant Acatholici:

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. Luc. 22. 31. *Simon, Simon: ecce, Satanas expetivit vos, ut cri- braret sicut triticum; ego autem rogavi pro te, ut non deficiat fides tua: & tu aliquando conversus fra- tres tuos.* His verbis intelligitur Christus duo pro Petro petuisse: primum, ut ipse quantumvis à Diabolo tente- tur, non possit veram Fidem amittere. Sic illa, *ut non deficiat fides tua ex- plicant August. l. de Corrept. & Grat. cap. 8. Chrys. hom. 83. in Matth. Theo- phyl. hīc. Secundum ut ipse tan- quam Pontifex non possit unquam docere aliquid contra fidem: nec in sede ejus unquam inveniatur, qui contra veram fidem doceat. Sic illa, confirmat fratres tuos, expli-*

D 4 cant

ca[n]t Theophyl. h[ic]. Leo serm. 3. de Assumpt. sua ad Pontif. Nicolaus I. in Ep. ad Michaëlem. Vide Bell. Tom. I. de Rom. Pont. l. 4. c. 2.

II. Matth. 16. 18. *Super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam: & portæ inferi non prævalebunt adversus eam.* Ex hoc quod Christus promittat portas inferorum non prævalituras adversus Ecclesiam, quæ petræ, ut fundamento, est inædificata, probat Orig. h[ic]. etiam illam soliditatem & constantiam promissam esse petræ ipsi, super quam ut fundatum Ecclesia est ædificata, nam, inquit, *si prævaleant adversus Petram, in qua fundata est Ecclesia; etiam prævalebunt adversus Ecclesiam.* Nunquid tota domus corruat, necesse est, si fundamentum destruitur? ita etiam sentiunt Chrysost. Cyril. Theodoretus, Hier. Aug. Gregor. & alij. Vide Bell.

Bell. l. cit. Et iisdem verbis idem probari de Petri successoribus clarum est, quia illi æquè sunt petra & fundamen-tum Ecclesiæ ac Petrus, uti priore Cont. dictum est.

III. Joan. 21. 17. Pasce Oves meas.

His verbis Pontifex constituitur Pastor & Doctor Ecclesiæ, quem ipsa teneatur audire & sequi: ergo ex eo debet Pontifex non posse errare, alioquin & Ecclesia poterit errare, quod est contra Christi promissionem, Matth. 16.18. Nec juvat dicere teneri Ecclesiam ipsum audire & sequi, quando rectè docet, non verò quando errat? nam quis judicabit num erret, nec ne? non ipsi fideles, quia Oves non judicant Pastorem: non concilium, quia istud ipsum nisi à Pontifice approbatum, non est infallibile, ut Cont. seq. videbitur.

ACATHOLICA DOCTRINA.

Pontifex ut Pontifex sive cum

cum Concilio Episcoporum,
sive cum cætu Consiliariorum
potest & in fide errare, & con-
tra fidem docere. *Sed*

LIBI SCRIPTUM EST?

N U L L I B I .

Objiciunt tamen ex primo loco. Catholicæ Doctrinæ. I. Quando Christus promisit Petro, non defecturam ejus fidem, non tum erat Romana Ecclesia; nec Dominus Sedis Romanæ meminit. Ergò Petro id non promisit ut Pontifici, sed ut privato. C O N-
TRA. Licet Petrus tum nondum fuerit verbis declaratus, erat tamen in Christi mente designatus.

Si, quod Petro fuit dictum, etiam dictum est Successoribus; ergò etiam omnes Successores debebunt prius Christum negare, & rursum converti, quam fiant Pontifices. CONTRA. I.

Illud *conversus non est intelligendum*

de

de Petri conversione à peccato negationis, sed de tentatione aliorum in Ecclesia, ad quos debeat ille & alij ejus Successores converti, ut confirment. II. Successoribus in Petro dictum est, quod Petro ut Pontifici futuro erat dictum: converti autem à negatione (siquidem ita libeat explicare) non est dictum Petro ut Pontifici, sed ut privatæ personæ.

III. Multi Canones docent Pontificem non posse judicari nisi inveniatur à fide devius: ergo prævisum est cum posse à fide deviare. CONTRA. Canones loquuntur de Pontificis errore personali, non judiciali.

IV. Si Pontifex ut Pontifex etiam solus est infallibilis, ergo frustra sunt Concilia. CONTRA. Licet sit infallibilis, tamen media humana debet adhibere, ut cautè procedat: quomodo autem cautius procedat, quam si plures particulares Ecclesias audiat?

In

In aliis objectionibus, ubi errores Pontificum producunt, videndum est, an Pontifex ut Pontifex id docuerit. Vide Bell. loc.cit.

Corollarium.

ERgò *scriptum est*, Pontificem esse infallibilem, & *non scriptum est* cum esse fallibilem.

CONTROVERSIA XI.

D E A U C T O R I -
T A T E C O N C I L I O R U M
I N E C C L E S I A .

*CATHOLICA DO-
CTRINA.*

COncilia Generalia legitima,
& à summo Pontifice con-
firmata nec in fide, nec in mori-
bus

De Auctoritate Concil. in Eccl. 61

bus errare possunt. Sed qua-
runt Acatholici:

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. Matth. 18. 20. *Vbi sunt
duo, vel tres congregati in nomi-
ne meo, ibi sum in medio eorum.*
Christum vero hic de plurium congre-
gatione, arguendo à minori ad majus,
loqui ostendit versus 17. *dic Ecclesiæ,*
si autem Ecclesiæ non audierit, sic
tibi sicut Ethnicus & publicanus.
Amen dico vobis, quacunque alli-
gaveritis &c. Sic explicat Concilium
Chalcedonense, act. 3. in ep. ad Leon.
Sexta Syn. act. 17. & Conc. Toletanum
III. Si autem Christus est in medio eo-
rum, qui Ecclesiæ repræsentant, quo-
modo possunt errare?

II. Ioan. 16. 13. *Spiritus verita-
tis (quem, ait c. 14. 16. dabit vobis, ne*

E ma-

*maneat vobiscum in eternum) do-
cebit vos (non solum Apostolos, sed
etiam Episcopos) omnem veritatem.
Non autem docet seorsim singulos:
ergo congregatos.*

III. Act. 15. 28. Primum Concilium
Hierosolymitanum, inquiens: *Visum
est Spiritui sancto & nobis, non
potest erroris argui, nisi & Spiritus S.
possit errare. Ergo nec reliqua, quibus
Spiritus S. æquè ac huic assistit, uti mo-
dò ostensum est, errare possunt.*

IV. Iisdem locis, quibus Cont. 5. &
6. ostensum est Ecclesiam nec deficere,
nec errare posse. Vide ibi.

V. Luc. 10. 16. *Qui vos, Apo-
stolos & vestros successores Episcopos,
audit; me audit. Si à Deo jubemur
eos ut Magistros nostros audire; ergo
debent posse non errare, maximè in
 nomine Christi congregati.*

ACA-

ACATHOLICA DOCTRINA.

Nullum est Concilium, licet à summo Pontifice sit confirmatum, quod errare non possit. Sed

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. Isa. 56. 10. *Speculatorum ejus cœci omnes, nescierunt universi, videntes vanam, amantes somnia. Ipsi pastores ignoraverunt.* Jerem. 6. 17. *A Propheta usque ad Sacerdotem cuncti faciunt dolum.* Ose. 9. 8. *Propheta laqueus ruina factus est,* &c. Annon hic errores significantur?

CONTRA. I. Præterquam quod loquantur per synecdochen (quis enim credat omnes Veteris Testamenti Prophetas tales fuisse?) non loquuntur de Prophetis in unum congrega-

E 2 tis,

tis, sed privatum loquentibus. II. Sacerdotes Veteris Testamenti non habuere illam à Deo infallibilitatis promissionem, sicut Ecclesia Matth. 16. 18. Vide Bell. hic. c. 6. & sup. Controv. 5. & 6.

III. Jer. 14. 14. *Falso Propheta vaticinantur in nomine meo.*
CONTRA. Scilicet Pseudoprophetæ, de quibus mox addit: *non misi eos, & non præcepi eis, neq^z locutus sum ad eos.* Quales non sunt Episcopi in Conciliis legitimè congregati.

III. Act. 20. 29. *Ego scio, quoniam intrabunt post discessiōnēm meā lupi rapaces in vos non parcentes Gregi.* Et ex tubis ipsis exurgent viri loquentes perversa, m abducant discipulos post se. Matth. 24. II. *Multi Pseudoprophetæ surgent & seducent milios.* **CONTRA.**

De Auctoritate Concil. in Eccl. 65

TRA. Nunquid hæc aptissimè quadrant ipsis Hæreticis? sic sentit Ambr. l. 7. in c. 10. Luc. S. Clemens l. 8. Const. cap. 18. vivente adhuc Paulo Hymen. Alexand. & alijs surrexerunt, i. Tim. 1. 20.

Corollarium.

Quid videtur? nunquid *scriptum est* Concilia Generalia legitimè congregata, à S. Pontifice confirmata, non posse errare; & non *scriptum est*, posse errare?

CONTROVERSIA XII.
DE CLERICATU
IN ECCLESIA.

CATHOLICA DO-
CTRINA.

IN Ecclesia Clerici sunt, qui-
bus Cultus divinus & functio-
nes

E 3

nes

nes Ecclesiasticæ demandantur;
 & Laici plebeij & populares,
 quibus nullum Ecclesiæ mini-
 sterium committitur. *Quærunt
 Acatolici:*

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. Num. 18. 20. & Deut. 18. 2. Di-
 citur *Dominus esse pars & Hære-
 ditas Sacerdotum & Levitarum;*
 eo quod illis noluerit dari partem in
 sortitione terræ, sicut reliquo populo;
 sed iis donavit partem suam l' decimas
 & oblationes Filiorum Israël. **Unde**
 dicuntur de sorte Domini, aut Clerici à
kteros, quod sortem sive hæreditatem
 significat. Ita Hier. in ep. ad Nepot.
 Sicut autem in veteri Testamento e-
 rant Sacerdotes & Levitæ à reliquis di-
 stincti, ita & in Ecclesia Clerici sunt
 distincti à populo, qui à *laos* dicun-
 tur Laici.

II. Jer.

II. Jer. 12. 13. *Hæreditatem acce-
perunt; & non eis proderit.* Vel,
juxta septuaginta ex Græco; *Sorites eo-
rum non proderunt eis.* Ex quo loco
juxta Orig. hom. 7. in Jer. Epiphan. ep. ad
Joh. Epis. Hieros. Hier. in comm. & Epis.
ad Nepot. Episcopi, Presbyteri, & alij Ec-
clesiastici Ordinis Clerici nominantur.
Vide Bell. To. 2. de Clericis l. I. c. I.

ACATHOL. DOCTRINA.
IN Ecclesia, licet aliqui sint
Ecclesiastico Ministerio desti-
nati, aliqui non; non tamen a-
lij Clerici, alij Laici dicendi,
Quærunt Catholici:

UBI SCRIPTUM EST?
R. I. Ad Gal. 3. 28. *Non est Iude-
us, neque Græcus: non est servus,
neque liber: non est masculus, neq;
fæmina: omnes enim vos unum estis*

E 4 in

in Christo Iesu. Ex hoc, ajunt, popu-
lum Christianum debere unum & sim-
plicem esse, sine differentia persona-
rum. **C O N T R A.** I. Apostolus iis vet-
bis solum vult, ista non facere filios
Dei, sed Fidem cum spe & charitate:
quod idem nos de Clericatu dicimus,
nec enim ideo quisquam est Dei filius,
quia est Clericus, sed si est Clericus be-
ne vivens. II. Corporis unitas & sim-
plicitas non excludit diversitatem
membrorum, juxta, 1. Cor. 12. 20.

*Multa quidem membra, unum
autem corpus.*

II. 1. Petr. 5. 2. *Pascite, qui in
vobis est, gregem Dei, &c.* neq;₃ do-
minantes in Cleris; sed forma fa-
eti gregis ex animo. Hic à Petro fo-
ra Ecclesia Clerus vocatur. **C O N-**
T R A. Ubi est scriptum per Clerum
totam Ecclesiam intelligi? S. Hieron.
ep. ad Nepot. & Oecum. in hanc Epif.
per

per *Clerum* intelligunt Ordinem Ecclesiasticum.

Cerollarium.

Quis porro neget *scriptum esse* in Ecclesia esse Clericos à Laicis distinctos; è contra *non scriptum esse*, non debere in Ecclesia Clericos esse distinctos.

CONTROVERSIA XIII.

DE VOCATIONE
MINISTRORUM.

*CATHOLICA DO-
CTRINA.*

Vocatio seu Missio Episcoporum, & aliorum Ministrorum, quâ Jurisdictio confertur, quæ planè necessaria est, non pertinet ad populum; sed

E s im-

i^mmediate ad Episcopos & sum-
mum Pontificem mediate ad
Deum, loquendo de modo or-
dinario. *A catholici querunt:*

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. Matth. 16. 19. *Tibi dabo clau-
xes. Et Joan. 21. 17. Pasc e oves meas.*
His Petro, non populo dictis commisit
Christus Ecclesiam regendam & pa-
scendam: ergo etiam jus vocandi &
mittendi, per quos mediate regat &
pascat, quando ipse solus eam imme-
diatè non posset. Vide Bellarm. To. 2.
Contr. 2. l. i. c. 4.

II. Act. 14. 22. *Cum constituis-
sent Paulus & Barnabas, illis per sin-
gulas Ecclesias presbyteros, &c.*
Hi autem non erant Laici; sed Episco-
pi. Vide Cornel. à Lap. hīc.

III. Ad Tit. 1. 5. *Hujus rei gra-
tia reliqui te Cretæ, ut constituas
pen*

*per civitates presbyteros & Episcopos
& Sacerdotes, inquit Paulus ad Titum,
quem ipse prius constituerat Episco-
pum, sic explicat Leo I. Ep. 87. ad Epif.
Africæ c. 2. & Concil. Sardicens. Can. 6.*

I V. Hebr. 5. 4. *Nec quisquam
sumit sibi honorem, sed qui vocatur
à DEO sicur Aaron. Ergo qui vel
seipsum intrudit, vel mittitur aut voca-
tur à Laicis, non censendus est legiti-
mus Ecclesiæ Minister.*

*ACATHOLICA DO-
CTRINA.*

VOcatio seu Missio vel ad so-
lum Deum, ut Wicleff &
Huss volunt; vel ad totam Ec-
clesiam & Clerum & populum
Laicum, ut Luthero & Calvino
placet, spectat. *Sed*

E 6 UBI

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. Joan. 20. 21. *Sicut misit me*

Pater, & ego mitto vos, ait Christus.
Ergo ad eum solum spectat vocare &
mittere Ecclesiæ Ministros. CONTRA.
De Apostolis verum est, nec
initio aliter fieri decuit: non vero de
aliis Episcopis: nam Timotheum &
Titum non misit Deus immediate; sed
Paulus.

II. Act. 20. 28. *Attendite gregi,*
in quo vos Spiritus sanctus posuit
Episcopos regere Ecclesiam DEI.
CONTRA. Spiritus S. mediately po-
suit, sed Apostoli immediately.

III. Ephes. 4. ii. *Et ipse Christus*
dedit quosdam quidem Apostolos,
&c. alias Pastores & Doctores &
Episcopos. CONTRA. Designatio
muniorum talium in Ecclesia est à
Christo immediately; non vero perso-
narum ad talia munia vocatio & mis-
sio,

sio, nisi initio Ecclesiæ dum ipse in ter-
ris vixit.

I V. Rom. 13.1. *Non est potestas
nisi à Deo.* CONTRA. Immediate
vel mediata.

V. Act. 6.5. *Placuit sermo co-
ram omni multitudine fidelium, &
elegerunt Stephanum, &c.* CONTRA.
Hoc, uti & alia exempla, ubi
populus cum Clero concurrebat in
constituendis Episcopis & Presbyteris,
probant de Electione, quâ tantum
persona designabatur, non verò de
Vocatione & Missione, quâ Jurisdictio
& potestas ad Ecclesiastica munia ob-
eunda conceditur. Vide Corn. à La-
pid. h̄c.

VI. Matth. 16.19. *Tibi dabo cla-
ves.* & Matth. 18.18 *Quaecunque al-
ligaveritis,* &c. dicta sunt toti Ec-
clesiæ; ergò & populo Laico. CONTRA.

E 7

TRA.

T R A. Ubi hoc scriptum est in Scriptura? Vide sup. Contr. 8.

Corollarium.

Ecce? scriptum est Vocationem & Missionem Ministrorum Ecclesiae non ad populum pertinere: *non vero scriptum est ad populum pertinere.*

CONTROVERSIA XIV.

DE ORDINATIO-
NE MINISTRORUM.

*CATHOLICA DO-
CTRINA.*

Orдинatio tum Episcoporum, tum aliorum non ad Laicos, sed ad solos Episcopos pertinet. *Quærunt Acatholici:
LIBI SCRIPTUM EST?*

R. I.

R. I. Lev. 8. Moyses Aaronem à Deo electum & vocatum ordinavit, & consecravit in summum Pontificem, & Filios ejus in Sacerdotes. Moyses autem non erat Laicus sed Sacerdos, ut testatur David Ps. 98.6. *Moyses & Aaron in Sacerdotibus ejus: & cum eo Hier. Aug. Nazian. Nyss. Vide Bellarm. To. 2. Cont. 2. l. 1. c. 3.*

I I. 1. Tim. 4.14. *Noli negligere gratiam, qua in te est, qua data est tibi per prophetiam cum impositione manū presbyterij & Episcoporum. Sic explicant Chrys. Theodoretus, Oecum. Theophyl. apud Bell. Neque in veteri Testamento, nec in novo, nec in Ecclesia unquam legitur quispiam à Laicis ordinatus.*

ACATHOLICA DCTRINA.

Totus cætus tum Laicorum,

rum, tum Clericorum conjun-
ctim potestatem habet ordinan-
di Ministros: & licet soli Pasto-
res vitandæ confusionis causā
manus imponant, tamen nomi-
ne populi faciunt, ut is dicatur
non solum eligere & vocare,
sed etiam ordinare, ad quod
populus Jus habet. *Sed*

UBI SCRIPTUM EST?

N U L L I B I .

Nisi forte Exemplum Michæ, Jud.
17. 5. velint allegare, qui sculptile &
conflatile sibi fecerat in domo sua, &
ædiculam quoque in ea huic Deo suo
separavit, & fecit ephod & theraphim
& vestem sacerdotalem, & unum filio-
rum suorum consecravit in Sacerdo-
tem. Sed qualis Michas Pontifex; ta-
lis ejus filius Sacerdos. Errorem ipse
Mi-

Michas agnovit, hinc ubi postmodum
naetus est Adolescentem Levitem de
Bethlehem, mercede eum conduxit,
ut esset in domo sua Sacerdos, dicens:
*Nunc scio, quod benefaciet mihi
DEVS habenti Levitici generis
Sacerdotem.* Ex quo perspicuum est
ipsum Micham judicasse, filium suum
nihil esse minus quam Sacerdotem, si-
cet ipse manus ejus implevisset & veste
Sacerdotali induisset,

Corollarium.

PER se patet. Ex hoc tamen est col-
ligere, qualis sit Acatholicorum Ec-
clesia, qualia habeant Sacra menta,
qualis cultus diuinus cum non habe-
ant Ministros Ecclesiæ ritè ordi-
natos, nec Sacerdotes nisi
à Catholicis pro-
fugos.

C O N-

CONTROVERSIDA
DE COELIBATU
IN ECCLESIA.

CATHOLICA DO-
CTRINA.

NOn Jure divino sed positivo Apostolico est Cœlibatus sacris Ordinibus in Ecclesia Latina annexus ·l· ut post sacros Ordines susceptos non ducant uxores ; vel, si ante habuerunt, quoad thorum separentur. *A catholici querunt :*

UBI SCRIPTUM EST ?

I. Ad Tit. i. 8. Oportet Episcopum esse, &c. *sobrium, justum, sanctum, continentem ·l· à libidine & Uxoriam-*

amplexu abstinentem. Sic explicat Hier.
II. 2. Tim. 2. 4. *Nemo militans
DEO, in Ecclesiæ ministeriis, juxta
Chrys. & Amb. implicat se negotiis
sæcularibus; inter quæ Tertullian. in
exhort. ad Cast. numerat Conjugium,
quod apud Gentiles etiam militibus
vetitum erat, ut expeditiores essent.*

Cum si sanctio Apostolica, alia ex
Scriptura peti non possunt.

*ACATHOLICA DO-
CTRINA.*

NON solum antè, sed etiam
post suscepitos sacros Ordines licet Uxorem ducere, ne
fornicandi periculo Ecclesiæ
Minister exponatur. Sed

UBI SCRIPTUM EST?

R. I.

R. I. 1. Tim. 4. 3. *Prohibentes nubere vocantur Hæretici*: Ergò Ecclesia non potest Ecclesiæ Ministris prohibere. CONTRA. Apostoliça constitutio non prohibet absolute in Ecclesia nuptias, sed Cœlibatum tanquam conditionem in Ordinandis requirit: nec tamen vel ad sacros Ordines, vel ad Cœlibatum cogit. Hinc ante sacros ordines feriò & sedulò singulos monet, ut si continere non possint, ab Ordinibus faceant, cum juxta Apost. melius sit nubere quam uri.

II. 1. Tim. 3. 2. & Tit. 1. 6. Inter reliquas boni Episcopi dotes ponit Conjugium, ut sit unius Vxoris Vir. CONTRA. Non præcipit hoc Paulus, nec in Episcopo requirit; ipse enim contrarium fecit, qui de se dicit 1. Cor. 7.8. *Dico non nuptis & Viduis, bonū est illis, si sic maneant, sicut rego.* Et quotquot huicusque in Latiria Ecclesia sanctissimi fuerunt Episcopi, continent.

tinentes fuerunt. Hoc textu autem Apostolus exigit Episcopum non esse bigamum. Ita Epiph. Theophyl. Hier. Leo & alij apud Corn. à Lapid. hīc.

III. Ibid. vers. ii. *Mulieres,*

¶ ministrorum Ecclesiæ, *sint pudicæ,* ergò vult Apostolus eos habere uxores. CONTRA. Loquitur de eorum Uxoribus, quas ante Ordinationem duxerant, à quibus tamen post modum se continebant; & vult non facile conjugatum ordinandum, quin moraliter de continentia etiam Conjugis constet.

IV. 1. Cor. 9. 5. *Nunquid non habemus potestatem mulierem sororem & uxorem, circumducendi, sicut & cæteri Apostoli, &c.* CONTRA. Non loquitur de Uxoribus aliorum Apostolorum, sed de piis fæminis, quæ Apostolis de facultatibus suis ministrabant, sicut & Christum hoc fine aliquæ sequebantur, Luc. 8.3 Ita expli-

explicat Chrys. Theodor. Oecumen. Theophyl. Amb. Haymo , Tertull. Hier. Aug. Vide Bell. To. 2. Contr. 2. l. 1. c. 20. Dicuntur autem *sorores mulieres*, sicut Act. 1. 16. dicebantur *Viri fratres*.

V. 1. Cor. 7. 2. *Propter fornicationem unusquisque uxorem suam habeat : quod periculum etiam sit in Ecclesiæ ministris*, videtur & illis Apostolus præcipere. CONTRA. I. Loquitur de Conjugatis Laicis, qui uxores in paganismo ductas volebant dimittere. II. Non præcipit, sed suadet, & contrarium sæpè eodem capite dicit. Non tamen hæc suasio ad Ecclesiæ Ministros pertinet, quibus liberum erat cultui divino se mancipare , vel non : ubi autem liberè cultui divino se manciparunt , liberum non est cœlibatum servare , sed coguntur, quia liberè se necessitatibus subjeicerunt.

Corol-

Corollarium.

Nunquid ergò non scriptum est
Ecclesiæ Ministros debere esse u-
xoratos?

CONTROVERSIA XVI

D E C O N S I L I I S
E V A N G E L I C I S.

C A T H O L I C A D O-
C T R I N A.

Voluntaria Continentia, O-
bedientia & Paupertas, in
quibus perfectio Religiosa con-
ficit, non præcepta sunt; sed
consilia Deo grata. *Quærunt*
Acatholici:

U B I S C R I P T U M E S T ?

I. D e C o n t i n e n t i à .

R. I.

R. I. Isa. 56. 4. *Hac dixit Dominus Eunuchis: qui custodierint sabbathamea, & elegerint, quæ ego volui, & tenuerint fædus meum, dabo eis in domo mea locum, & nomen melius à filiis & filiabus. De continentibus voluntariis, ob verbum elegerint explicant Hieron. Cyr. Aug. Bas. Amb. Greg. vide Bell. To. 2. cont. 2. l. 2. c. 9.*

II. Matth. 13. 23. *Qui in terram bonam seminatus est fructum affert: & facit aliud, (continentia virginalis) centesimum, aliud (viduitas) sexagesimum, aliud (conjugium) trigesimum. Sic exponunt Cypr. Hier. Aug. & alij, & virginitatem ut Deo gratiorem aliis præferunt, utpote cui majus meritum respondet.*

III. Matth. 19. 10. Dicentibus Disci.

seipulis: *Non expedit nubere, ait: non omnes capiunt verbum hoc. Et sunt Eunuchi, qui seipsostrastraverunt propter regnum cœlorum: qui potest capere capiat.* Ex hoc probat Aug. esse confilium, non præceptum.

IV. 1. Cor. 7. 25. *De Virgini- bus præceptum Domini non habeo: consilium autem do.* Et v. 36. *Quod vult fuciat: non peccat, si nubat.* Si iberum: ergò non est præceptum.

II. De Obedientia.

I. Matth. 19. 21. *Si vis (non cogeris) perfectus esse, &c. veni sequere me,* Obediendo. Sic ipse Christus explicat Matth. 16. 24. *Qui vult venire post me, abneget semetipsum, renuncian- do suo iudicio, & submittendo se iudi- cio alterius: sicut ego qui fui obe- diens*

F

diens

diens usque ad mortem. Philipp. 2.8.
loquitur enim de sequela in mora-
libus.

II. Jer. 35. 18. Laudat Deus Recha-
bitas, quod obediverint in iis, ad quæ
præcepto divino non tenebantur, Pa-
tri suo Jonadab præcipienti, ne bibe-
rent vinum in sempiternum, domum
non ædificarent, fementem non sere-
rent, &c. & remunerat ut rem sibi gra-
tam. Vide Bell. Tom. 2. Cont. 2. l. 2. c.
9. Per hos intelligit Religiosos, vide
Corn. à Lap. híc.

III. De Paupertate.

I. Matth. 19. 21. *Si vis (non præ-
cipio) perfectus esse; vade, vende
omnia quæ habes, & da pauperibus,
& habebis thesaurum in cœlo.* Ecce
præmium! Cur ergo non sit Deo pau-
pertas grata? Ita Hier. Aug. Hil. Chrys.
& alij apud Corn. à Lap. hic.

II. Matth.

II. Matth. 19. 29. Dicenti Petro:
*Ecce nos reliquimus omnia, & se-
cuti sumus te, quid ergo erit nobis?*
respondebat Christus: *Omnis qui reli-
querit domum, vel fratres, aut so-
rores, aut Patrem, aut Matrem,
aut Vxorem, aut Filios, aut agros,
propter nomen meum, centuplum
accipiet, & vitam eternam possi-
debit.* Hæc de consilio, non de præ-
cepto explicant SS. PP. apud Corn. à
Lap. hic. Et præmium probat place-
re Deo.

ACATHOL. DOCTRINA.

HÆc tria, quæ vocant,
Consilia Evangelica Ca-
tholici, & opera supererogatio-
nis, mera sunt impietas & su-
persticio: unde nec per se me-
ritoria sunt, nec Deo placent,

F 2 nec

nec à Deo suadentur; sed pro-
hibentur. *Sed*

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. Deut. 6. 5. Matth. 22. 47.
Marc. 12. 30. **Luc.** 10. 37. præcipitur à
 Deo omnibus: *Diligant Dominum*
Deum ex toto corde, ex tota anima,
ex tota fortitudine, ex tota mente,
ex tota virtute, ex omnibus viribus.
 Nihil hic reliquum est homini quod li-
 berè supererogare possit, cùm debeat
 omnia. **C O N T R A.** Præcipitur sic
toto corde Deus diligi, ut non divida-
 mus cor, simul aliud, quod Deo ad-
 versatur, cum Deo diligendo, quale est
 peccatum, vel quod inducit in pecca-
 tum: quod impletur si ab illictis ab-
 stineamus. Annon autem superero-
 gari quid potest, etiam amore Dei à li-
 citis abstinentio? Sic apud Cornel. à
 Lap. hic explicat Victor Antioch. Vide
 Bell. Te. 2. h.c. c. 13.

II. **Luc.**

II. Luc. 17. 10. *Cum feceritis omnia, quæ precepta sunt vobis, dicite servi inutiles sumus; quæ debuimus facere fecimus.* Si inutiles, ergò nihil amplius possunt facere, quod gratum sit. CONTRA. I. His potius consulit, ut impletis præceptis non acquiescamus; sed ad opera etiam supererogationis assurgamus. II. Non dicit eos esse inutiles; sed vanæ gloriæ vitandæ causâ suggerit ut inutiles se potius reputent, quam de impletis præceptis vanè se extollant. Sic apud Corn. à Lap. h̄ic Bern. Ambr̄os. Chrys. & alij.

III. Deut. 4. 2. *Non addetis ad verbum, quod vobis loquor.* Et 12. 32. *Quod præcipio, hoc tantum facito Domino; nec addas.* Ergò superaddere præceptis Consilia, est impium. CONTRA. I. Prohibemur ad præcepta addere, quod ea corrum-

F 3 pit,

pit, uti Cont. i. in Doctr. Acath. Resp. i. dictum: Consilia autem perficiunt, non corrumpunt. Quis enim dicat non, licere aliquid alteri donare, eò quod tantum præceptum alteri sit nil furari? II. Christus addidit consilia, non homines: quis autem prohibeat Legislatori ad leges suas aliquid suadere amplius, quam quod legibus est præceptum? Vide Bell. To. i. Contr. 3. l. 4. c. 17.

IV. Ad Philip. 4. 8. *De cætero, fratres, quæcunque sunt vera, quæcunque justa, quæcunque sancta hac cogitate.* Nihil est quod huic Apostoli præcepto possit superaddi. CONTRA. Apostolus hic præcipit, ne contraria, i. falsa, impudica, impia, &c. cogitemus: alioquin, ut quæcunque vera positivè cogitemus, debebimus & totam scripturam, & totam Philosophiam, & Mathematicorum de-

mon-

monstrationes cogitare. Sic apud Cornel. à Lap. hic explicat Theoph. Chrys. Amb. & alij.

V. I. Tim. 5. 14. *Volo Iuniores nubere, filios procreare, nullam occasionem dare Adversario maledicti gratia.* CONTRA. Non absolutè præcipit, sed suadet, si continere non possint: & illo tendit quod dicit, I. Cor. 7. 9. *Melius est nubere quam uriri.*

Corollarium.

Quidni scriptum est, hæc tria. Consilia esse, non præcepta; DEO tamen grata: & non scriptum est esse impia & DEO in grata?

F 4

CON-

CONTROVERSTIA XVII.

DE VOTIS.

CATHOLICA DO-
CTRINA.

QUæcunque bona opera
sunt ex voto, etiam si a-
llias non sunt præcepta à DEO,
sunt verè Dei cultus, & Deo
grata. *Ait*

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. Gen. 28. 20. *Iacob vovit vo-
rum dicens: Si fuerit Deus me-
cum, & custodierit me in via,
&c. erit mihi Dominus in Deum,
& lapis iste, quem erexi in titu-
lum, vocabitur Domus Dei, cun-
ctorumque decimas offeram tibi.*

Hoc

Hoc Votum non fuisse de re præcepta,
patet, quia erat conditionatum.

II. Psal. 131. 2. David *Votum vo-
vit Deo Iacob : si introiero in ta-
bernaculum Domus meæ , &c.
donec inveniam locum Domino
pro templo exstruendo.* Non fuisse
de re præcepta patet 2. Reg. 7. 7. & ta-
men Deo gratum votum, ostendit v. 16
ubi Davidi propterea Dominus pro-
mittit stabilitatem throni.

III. Vota, de quibus Lev. 27. Num.
6. & 30. Deut. 12. & 23. non erant de
rebus præceptis, & tamen grata fuisse
Deo, patet Deut. 23. 21. ubi eorum so-
lutionem severissimè urgebat DEUS ,
inquiens: *Cum Votum voveris Da-
mino Deo tuo , non tarderis redde-
re , quia requiret illud Dominus
Deus tuus , & si moratus fueris, re-
putabitur tibi in peccatum. Si no-
lueris*

*lueris polliceri, absque peccato eris;
quia non est præceptum.*

IV. Isa. 19. 21. *Coleant eum in ho-
stis & in muneribus: & vota ve-
vebunt Domino & solvent. Hac de
votis Christianorum explicant Hier. &
Cyr. Vide Bell. To. 2. Contr. 2. l.2.c.17.*

V. 1. Tim. 5. ii. *Cum luxuriatæ
fuerint in Christo, nubere volunt,
habentes damnationem, quia pri-
mam fidem irritam fecerunt. I. vo-
verunt continentiam, & non reddi-
derunt, ait Aug. in Ps. 75. & alij plu-
res apud Corn. à Lap. hic. Ergò & a-
pud Christianos vota erant usitata.*

ACATHOLICA DO- CTRINA.

VOta quæcunq;, nisi fiant de
rebus à Deo præceptis, im-
pia sunt, & nihil ad Deicultum
faciunt. *Sed* UBI

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. Ps. 53. 8. *Voluntarie sacrificabo tibi.* Ergò non ex voto , quod necessitatem imponit. CONTRA. Ex voto non ita necessitatur homo , ut non possit non facere si velit peccare : sed sicut voluntariè vovit, ita voluntariè votum implet.

II. 1. Cor. 7. 35. *Non ut laqueum vobis injiciam* sed ad Continentiam quidem hortor ; sed non ad Votum , quod velutlaqueus cogit. CONTRA. Si quis temerè vel invitus voveat, potest votum laqueus dici , non autem si libere & voluntariè voveat.

III. 2. Cor. 9. 7. *Vnusquisq; prout destinavit in corde suo, non ex tristitia, aut ex necessitate: hilarem enim datorem diligit Deus.* CONTRA. Loquitur de necessitate , quam pudor vel respectus humanus in faciendis

ciendis bonis operibus, non autem de ea, quām Charitas, ex qua vota fiunt, inducit. Sic Patres apud Corn. hic.

I V. Ad Philem. v. 14. *Ne velut ex necessitate bonum tuum esset, & voluntarium.* CONTRA. Idem est fensis hujus, qui prioris.

V. Eccl. 5. 3. *Displacet Deo infidelis & stulta promissio;* qualis est Continentiae, quam nemo potest servare nisi ex speciali dono Dei, Sap. 8. 21. *Scivi, quoniam aliter non possem esse continens, nisi Deus det.* CONTRA. Continentia dicitur quidem donum Dei, sed requirens hominis cooperationem: quia licet sine gratia Dei servari non possit; potest tamen cum ea, (quam sufficientem nulli unquam negat) servari: & à plurimis servatur. Quare Votum illius non est stulta promissio. Aliud est, si quis voveret esse Propheta, &c. esset stulta promissio: quia

quia donum Prophetiae est Dei donum
sine hominis cooperatione.

Corollarium.

Hinc nemo non videt *scriptum esse*
Vota de rebus etiam non præce-
ptis esse Dei cultum & Deo grata: con-
trarium autem *non esse scriptum.*

CONTROVERSIA XVIII.

D E OBSERVA-
TIONE LEGIS DI-
VINÆ.

*CATHOLICA DO-
CTRINA.*

LEx divina à justis hominibus
absolutè potest observari,
non quidem per solas vires libe-
ri arbitrij; sed per auxilium
gratiæ Dei, & Spiritum Fidei,

G

&

& Charitatis in ipsa justificatio-
ne infusum. Quarunt Acatholici:

UBI SCRIPTUM EST?

P. I. Matth. 28. 19. *Euntes ergo,
ait Christus, docete omnes gentes,
&c. v. 20. Docete eos servare omnia
quæcunque mandavi vobis.* Cur au-
tem mittat, qui servare doceant, si ser-
vari non possunt?

I. Matth. 11. 30. *Ingum meum
suave est, & onus meum leve.* Et
I. Joan. 5. 3. *Et mandata ejus gravia
non sunt.* His usum est Conc. Trid.
Sess. 6. cap. 11. ut ostendat mandata
Dei non solum possibilia; sed & facilia
esse. Neque vocatur *suave jugum*,
quia renatis non imputatur prævarica-
tio legis, ut ait Calvinus: quia non
imputatio peccati non auffert à lege
vel

De Observatione Legis Div. 99
vel levitatem vel gravitatem, quam in
se habet.

III. Joan. 14. 15. *Si diligitis me,*
mandata mea servate. v. 21. *Qui*
haber mandata mea & servat ea,
ille est qui diligit me. v. 23. *Si quis*
diligit me, sermonem meum serva-
bit. Rom. 13. 8. *Qui diligit proxи-*
mum, legem implevit. Gal. 5. 14. *O-*
mnis lex in uno sermone impletur:
diliges proximum tuum sicut tei-
psum. Quis autem neget posse nos &
Deum & proximum diligere, quando
in hoc cognoscemur Christi esse disci-
puli? Joan. 13. 35. Aut putari pruden-
ter potest Deus signum amoris erga
se a nobis exigere, quod sit impossibi-
le?

VII. 3. Reg. 14. 8. *Non fuisti sicut*
servus mens David, qui custodi-

G 2 vir

vit mandata mea, & secutus est me
 in toto corde suo faciens quod placi-
 tum esset in conspectu meo. Et c. 15. 5.
 Eo quod fecisset David rectum in
 oculis Domini, & non declinasset
 ab omnibus, quae praeceperat ei cun-
 etis diebus vita suæ, excepto sermo-
 ne Vræ. Luc. i. 6. Zacharias & Elisa-
 beth erant justi ambo ante Deum,
 incedentes in omnibus mandatis &
 justificationibus Domini sine que-
 rela. Jo. 17. 6. dicit Christus de Di-
 scipulis suis: *Tui erant: & mihi eos*
dedisti, & sermonem tuum servaverunt. Quod hi cum Dei gratia fe-
 cerunt, quidni & alij omnes cum ea-
 dem divina gratia possint?

ACATHOLICA DO- CTRINA.

Lex

LEx divina planè est impossibili-
bilis homini; ut etiam justus
eam servare non possit. Æque
nobis impossibilia sunt omnia
præcepta, atque illud: Non
concupisces, ait Lutherus lib.
de Libert. Christ. *Sed Catholici*
quarunt:

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. Actor. 15. 10. Quid tentatis Deum imponere jugum super cervices discipulorum (loquitur de renatis & fidelibus) quod neque Patres nostri, neque nos portare potuimus? Sed per gratiam Domini Iesu Christi credimus salvati, quemadmodum & illi. CONTRA. S. Petrus loquitur de lege ceremoniali veteris Testamenti, quod ex contextuclarum est: cum enim quidam discipu-

lorum putarent totam legem Moysis, esse adhuc Gentilibus conversis servandam, habitum est super ea re primū Concilium, in quo Petrus ista dixit.

II. Gal. 3. 10. *Quicunque ex operibus legis sunt, sub maledicto sunt. Scriptum est enim, maledictus omnis qui non permanferit in omnibus, quæ scripta in libro legis.* Ex hoc loco sic concluditur: Maledictus est, juxta Moysen, qui non servat totam legem, nemo autem potest totam legem servare: ergo maledictus est, qui ex operibus legis est. I legi subditus, cum tamen ejus observatione, utpote impossibili, justificari non possit. **C O N T R A.** Apostoli sensus hic est: quicunque Evangelio Christi promulgato adhuc sub lege Moysis est, sub maledicto est: quia, quod si fidem & gratiam Christi, sine qua lex servari non potest, non habeat, legem

gem divinam non potest servare; & consequenter erit a D E O maledictus, juxta illud Deut. 17. 26. Hinc tale argumentum est formandum: Maledictus est juxta Moysen omnis, qui non servat totam legem; sed nemo potest suis viribus sine fide & gratia Christi legem totam servare: ergo maledicti sunt, qui volunt legem servare, & tamen extra fidem & gratiam Christi sunt, vide Bell. Tom. 3. de Justitia l. 4. c. 14.

III. Rom. 7. 18. *Velle servare legem
adjacet mihi, perficere autem non
invenio.* C O N F R A. Apostolus
non loquitur de legis observatione,
sed de aetu concupiscendi, licet is citra
consensum non sit peccatum: quem
velit tamen non sentire, sed non pos-
sit perficere, ut non sentiat, & quandoque
invitus & citra consensum co-
gatur sentire. Hinc optat hac etiam,
innocua necessitate liberari, inqui-

G 4 CNS:

ens: v. 24. *Infelix homo, quis meli-
berabit de corpore mortis hujus.*
vide Aug. Tr. 41. in Jo. l. 6. in Julia-
num c. II.

IV. Jac. 3. 2. *In multis offendim
us omnes.* Et I. Joh. 1. 8. *Si dixeri-
mus quoniam peccatum non habe-
mus, ipsi nos seducimus, & veritas
in nobis non est.* Ergo legem nemo
potest totam servare, ut non sit peccati
alicujus reus. CONTRA. SS. Jaco-
bus & Joannes loquuntur de Peccatis
venialibus, quae non sunt contra, sed
præter legem: aliqua imperfectio in
observatione legis juxta S. Thomam
I. 2. q. 88. i. Error est Acatholicon, qui
putant omnia peccata esse morta-
lia, nulla venalia, de quo mox.

Corollarium.

Patet *scriptum esse* legem divinam
posse observari cum DEI gratia,
&

De Observatione Legis Div. 105
& non scriptum esse non posse ob-
servari.

CONTROVERSIA XIX.

DE PECCATIS ACTUALIBUS.

CATHOLICA DO- CTRINA.

PEccatorum, ex natura sua a-
lia sunt mortalia, & contra
legem, quæ hominem amicitia
Dei excludunt, & mortis æter-
næ reum constituunt: alia Ve-
nialia & præter legem, quæ
non excludunt Dei amicitia, &
tantum temporalis supplicij re-
um reddunt. *A catholici qua-
runt:*

G s UBI

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. Matth. 5. 22. *Qui irascitur fratri suo, reus erit Iudicio, qui autem dixerit Raca, reus erit consilio: qui autem dixerit fatue, reus erit gehennæ ignis.* Quanta peccatorum diversitas, ubi alia gehenna, alia iudicio tantum, aut consilio digna censentur? Nempe, *qui irascitur* solum interius, in judicium vocari potest, & notatur culpa Venialis. Qui dicit *Raca* (vox est nihil significans nisi animi commotionem) de eo consultari potest, quali pena sit dignus: & notatur ambiguitas an Venialis an mortalis sit culpa. Qui dicit *fatue* & convitiando, dignus est gehenna, & notatur Culpa mortalis. Sic Aug. l. 1. de serm. Dom. c. 9. Vide Bell. To. 3. de Ammiss. gratiæ l. 1. c. 9. & Corn. à lap. h. c.

II. Matth. 23. 24. *Duces cœci excolan.*

colantes culicem, camelum autem deglutientes. Et Luc. 6. 41. *Quid vides festucam in oculo fratris tui, trabem autem, quæ in oculo tuo est, non consideras?* His arguit Phariseorum peccata Dominus: dum autem alia *cultui & festucae*, alia *camelo & trabi* comparat, quis non agnoscit illa levia, hæc gravia censeri? Cur alioquin peccata illa rebus tam dissimilibus conferret?

III. Luc. 12. 59. *Dico tibi, non exies inde: donec etiam novissimum minutum reddas.* Per minutum intelligunt Tertull. Orig. Hier. Cyp. Amb. Euf. apud Bell. l. c. peccata levissima, que tamen non impunita relinquuntur.

ACATHOLICA DOCTRINA.

PEccata omnia sunt ex natu-
G 6 ra

ra sua mortalia; sed ex sola Dei miseratione Venialia &c quando Deus, non imputando, eorum veniam indulget. *Verum*

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. Deut. 27. 26. *Maledictus, qui non permanserit in sermonibus hujus legis, Ezech. 18. 4. Anima, quæ peccaverit, ipsa morietur.* Hic nulla fit distinctio peccatorum. **CONTRA.** Moyses & Ezechiel loquuntur de gravissimis peccatis, à quibus populum deterrent.

I I. Rom. 6. 23. *Stipendia peccati & Mors. De omni peccato loquitur.* **CONTRA.** Loquitur solum de eo, quod cum Justitia & gratia Dei non consistit quale est mortale.

III. Jac. 2. 10. *Qui offendit in uno factus est omnium reus.* **CONTRA.** Loqui eum, de peccatis, quæ sunt

sunt contra Legem l' mortalibus, contextus docet. Dicit autem fieri omnium reum, quia si contra unum præceptum peccavit, nihil ad mortem evitandam facit, reliqua omnia servasse, quia charitatem violavit.

I V. Matt. 5.19. *Qui solverit unum de mandatis istis minimis, minimus vocabitur in regno cœlorum.* l' planè excludetur, licet sit minimum peccatum: ergò inter Venalia & Mortalia nullum est discrimin. CONTRA. Loquitur de Phariseis & Scribis, qui prava interpretatione minima manda- ta destruebant, quod non erat mini- mum, sed maximum peccatum.

V. Joan. 13. 8. *Si non lavero te, à peccatis Venalibus juxta S. Aug. hic. non habebis partem mecum,* ergò Venalia etiam separant à Deo & con- sequenter non differunt à mortalibus. CONTRA. I. Christus minatur ob in-

G 7 obe-

obedientiam, quod nollet obedire in lotione pedum, separandum: illa vero erat grave peccatum. II. Venialia non simpliciter excludunt a Regno cœlorum sicut mortalia, sed ad tempus donec eluantur.

VI. Matth. 10. 42. *Quicunqz potius dederit uni ex minimis istis, calicem aquæ frigidæ, non perdet mercedem.* Si minima opera bona merentur vitam æternam, ergo etiam minima peccata mortem æternam.
CONTRA. Hic non dicitur pro minimo opere dandum cœlum; sed mercedem aliquam: sic nec sequitur pro minimo peccato dandam pœnam æternam. II. Dare *calicem aquæ frigidæ* ex amore Dei, non est minimum, sed valde magnum opus; cui non potest opponi peccatum veniale. III. Operi minimo dare maximam mercedem est ingens liberalitas, quæ non est arguen-

arguenda: sed peccato minimo infligere maximam poenam est injustitia & crudelitas, quae semper est arguenda: quippe liberalem esse licet, non vero injustum. Vide Bell. Tom. 3. de amiss. Grat. l. 1. c. 12.

Corollarium.

Audin? scriptum est, esse peccata alia Mortalia, alia Venialia: non vero scriptum est, omnia esse mortalia,

CONTROVERSIA XX.

DE LIBERO ARBITRIO.

CATHOLICA DOCTRINA.

IN homine etiam post Adami lapsum est liberum arbitrium libera potestas ex mediis

diis unum præ alio eligendi; aut unum acceptandi vel respondendi, tam in actionibus liberis, quam in moralibus, & ad salutem pertinentibus: pro executione tamen egero auxilio gratiæ divinæ. *A catholici querunt:*

UBI SCRIPTUM EST?

R. Pluribus in locis, si non his ipsis vocibus quoad sonum, certè clarissima periphrasi, ut nullius egeant explicatio-

nis.
I. Quoad liberam electionem hominis, Gen. 4.7. *Sub te erit appetitus tuus & tu dominaberis illius.*
Num. 30. 14. *In arbitrio viri erit, ut faciat, sive non faciat.* Deut. 30. 19. *Testes invoco cœlum & terram,* quod proposuerim vobis vitam & mortem, eligo ergo vitam, &c. Jos. 24. 15.

24. 15. *Optio vobis datur; eligit
hodie quod placet, cui servire potis-
simum debeatis.* 2. Reg. 24. 12. *Tri-
um tibi datur optio; elige unum,
quod volueris ex his.* 3. Reg. 3. 5. *Po-
stula, quod vis, ut dem tibi.*

II. Quoad liberam executionem,
ut nimirum homo aliqua possit facere,
quæ non facit; & contra aliqua possit
non facere, quæ facit. 3. Reg. 3. 11.
*Quia postulasti Verbum hoc, & non
petisti tibi dies multos, nec divitias,
aut animas inimicorum tuorum,*
(quæ scilicet poterat postulare) *sed*
postulasti tibi sapientiam, &c.
4. Reg. 12. 4. *Pecuniam, quam (po-
terant non inferre) sponte & arbitrio
cordis sui inferunt in templum;*
accipiant illam Sacerdotes. Eccl. 31. 10.
*Qui potuit transgredi, & non est
trans-*

gressus; facere mala, & non fecit.
 1. Cor. 9. 1. Non sum liber? v. 4. nunquid non habemus potestatem manducandi & bibendi? nunquid non habemus potestatem mulierem sororem circumducendi? quod tamen facere non voluit Act. 5. 4. Nonne manens tibi manebat & venundatum in tua erat potestate?

III. Quoad electionem & executionem cum adjuncta conditione. Isai. 1. 19. Si volueritis, & audieritis me, bona terræ comedetis: quod si non inueritis, gladius devorabit vos.
 Matth. 19. 17. Svis ad vitam ingredi serva mandata. v. 21. Si vis perfectus esse, vade, vende quæ habes, & da pauperibus. Luc. 9. 33. Si quis vult venire post me, abneget semet ipsum, &c.

Huc

Huc possent ex sacris litteris adduci omnia præcepta, consilia, cohortationes: quare enim quid præcipitur, consulitur, adhortatione urgetur fieri, nisi quia potest non fieri? Hæc omnia colligit S. Aug. l. de gratia. & lib. arb. c.2. Vnde Bell. To.3. de lib. arb. lib. 4. c.7.

ACATHOLICA DOCTRINA.

Homo in statu naturæ corruptæ non habet ulla in re liberum arbitrium; ne in indifferentibus quidem & civilibus: unde illud servum arbitrium vocandum, quod coetè operetur. *Sed*

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. Is. 41. 23. Béne aut male, si potestis, facite. CONTRA. Propheta hic non homines, sed gentium simu-

simulacra alloquitur, de quibus Ps. 1.13,
Oculos habent & non videbunt,
&c.

II. Ezech. 36. 27. *Spiritum meum ponam in medio vestri, & faciam ut in praeceptis meis ambuletis, & iudicia mea custodiatis.* Sine hoc spiritu non poterant: ergo non habebant liberum arbitrium. CONTRA. Per Spiritum intelligitur hic gratia Dei excitans, qua interna inspiratione suadet & invitat ut consentiamus ad implenda mandata; ita tamen, ut in potestate voluntatis relinquat consentire excitanti vel non. Nimirum adjuvat infirmitatem, non tollit libertatem.

III. Ps. 118. 36. *Inclina cor meum in testimonia tua, & non in avaritiam.* 3. Reg. 8. 58. *Inclinet corda nostra ad se, ut ambulemus in universis viis ejus, & custodiamus mandata*

dara ejus. Qui sic orat, certè non habet in suā potestate, ut faciat, vel non faciat. CONTRA. Qui sic orat, petit à Deo gratiam ad exequendum, quod liberè elegit; sicut in priore dictum.

IV. Joan. 8. 34. *Qui facit peccatum, servus est peccati.* Si est servus, ergò non liber. CONTRA. Servitus peccati opponitur libertati à peccato, non verò libertati naturæ: hinc servus peccati, non est quidem liber à peccato; sed tamen est liber, ut maneat in illa servitute, vel Dei auxilio se liberet.

V. Joan. 15. 4. *Sicut Palmes non potest ferre fructum à semetipso, nisi manserit in vite, sic nec vos, nisi in me manseritis.* Ergò nisi homo iuvetur à Deo, nihil potest. CONTRA. Hoc nihil efficit, nisi ut ostendat, ad executionem Dei gratiam libero arbitrio necessariam esse, sicut palmi vitis, quod non negamus.

VI.

V I. 1. Cor. 4. 7. *Quid habes quod non accepisti?* Si nihil habemus proprij, ergò nec actiones sunt in propria potestate. CONTRA. Liberum arbitrium accepimus dono à Deo, & ideo nostrum est, ut pro arbitrio nostro cum gratia Dei possimus facere & omittere: hinc c. 3. 8. dicit: *Vnusquisque propriam mercedem accipiet secundum suum laborem;* quem sc. ex suo libero Arbitrio faciet, cùm posset non facere.

VII. Joan. 15. 5. *Sine me nihil potestis facere.* Roman. 9. 16. *Non est volentis, neque currentis, sed misericordis Dei.* 1. Cor. 3. 6. *Neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat DEUS.* CONTRA. Hæc solum probant nos ad exequendum, quod liberè elegimus, Dei gratia indigere, quod non negamus.

Corol-

Corollarium.

Nunquid ergò scriptum est esse in homine liberum Arbitrium, & non est scriptum, non esse liberum Arbitrium?

CONTROVERSIA XXI.
DE JUSTIFICA-
TIONE.

CATHOLICA DO-
CTRINA.

Homo justificatur fide, non tamen sola; sed cum aliis Virtutibus, Timore, Spe, Charitate, Pœnitentia, Sacramento & Proposito novæ vitæ. *Ex Trid. Conc. Sess. 6. c. 6. Acatholici querunt:*

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. In communi: *Jac. 2.24. Vi-*
detis,

detis, quoniam ex operibus justificatur homo, & non ex fide tantum. Hanc Epistolam pro Canonica accipiunt cum tota Ecclesia omnes SS. Patres: Sed Acatholici non recipiunt.

I. *De fide.* Hebr. ii. 6. *Sine fide impossibile est placere Deo: credere enim oportet accedentem ad Deum.* Hab. 2. 4. *Justus in fide sua vivet:* Hinc Fides à Sanctis Patribus vocatur *Origo Iustitiae, janua in vitam &c.* apud Bell. h̄c Tom. 3. l. i. c. 13.

III. *De Timore.* Eccl. i. 28. *Qui sine timore est, non poterit iustificari.* v. 27. *Timor Domini expellit peccatum.* Hinc S. Aug. apud Bell. ait: *nunquam accidit, ut quisquam veniat volens fieri Christianus, qui non aliquo Dei timore sit perculsus.*

IV. *De Spe.* Prov. 28. 25. *Qui sperat*

sperat in Domino sanabitur. Ps. 36.
40. Eruet eos à peccatoribus, &
saluabit eos, qui speraverunt in eo.
Matth. 9. 2. Confide Fili, remittun-
tur tibi peccata tua. Hinc Aug. apud
Bell. Nemo ait, potest bene agere
pœnitentiam, nisi qui speraverit in-
dulgentiam.

V. De Charitate, inchoata scilic.
Luc. 7. 47. Remittuntur ei peccata
multa, quoniam dilexit multum.
Gal. 5. 6. Neq³ circumcisio aliquid
valet, neque præputium; sed fides
qua per charitatem operatur. Hoc
operatur sumitur passivè. I. Joa. 3. 14.
Translati sumus de morte ad vitam
quoniam diligimus fratres. Et qui
non diligit, manet in morte.

VI. De Pœnitentia. Acto. II. 18.

H

Ee

Et gentib^o dedit Deus pœnitentiam ad vitam. 2. Cor. 7. 10. Quæ secundum Deum tristitia est, pœnitentiam in salutem stabilem operatur. Ezech. 18. 21. Si impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis suis, quæ operatus est, vita vivet, & non morietur. Luc. 13. 3. Nisi pœnitentiam habueritis, omnes similiter peribitis.

VII. *De Sacramento, nimirum Baptismi, Joan. 3. 5. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu S. non potest introire in regnum cœlorum.*

VIII. *De proposito nova vita. Ezech. 18. 31. Projicite à vobis omnes prævaricationes vestras, & facite vobis cor novum, & Spiritum novum. De quo scripsit librum integrum*

grum Aug. de fide & operibus, vide
SS. PP. apud Bell.

ACATHOL. DOCTRINA.

Fides sola, excluso omni alio
opere, hominem justificat.

Sed

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. Rom. 3. 27. *Vbi est gloria-
tio tua Judæe, quâ tibi arrogas justi-
tiam? Exclusa est. Per quam legem?
Factorum? non: sed per legem fidei.
Arbitramur enim justificari homi-
nem per fidem sine operibus legis.*
Rom. 4. 2. *Si Abraham ex operibus
justificatus est, habet gloriam, sed
non apud Deum.* CONTRA A.
postolus in primo loquitur de ope-
ribus veteris legis, ut ex seq. patet.
Et de fide, quæ gratiam, Spem, Cha-
ritatem, &c. complectitur. In se-
cundo loquitur de operibus ante

H 2 fidem

fidem solis naturæ viribus factis , ita Aug. apud Bell. h̄c.

II. Galat. 2. 16. *Non justificatur homo ex operibus legis, nisi sed solum, per fidem Iesu Christi.* CONTRA. I. Loquitur de lege veteri. II. Particula *nisi* malè explicatur *per solum* : quia quando per illam aliquid alteri opponitur , uti hic fides opponitur operibus , significat apud Latinos *sed*.

III. Ephes. 2. 9. *Gratia Dei salvati estis per fidem, non ex operibus.* CONTRA. Apostolus solum excludit opera sine fide & gratia facta.

IV. Philipp. 3. 9. *Vt inveniar in illo, non habens meam justiam, que ex lege est per opera: sed illam, que ex fide Christi sine operibus.* CONTRA. Fides Christi non excludit opera , sed includit. Vide Aug. h̄c apud Bell.

V. Luc.

V. Luc. 7.50. *Fides tua te salvam fecit.* Joan. 1.12. *Dedit eis potestatem filios Dei fieri, qui credunt in nomine ejus.* Joan. 3.36. *Qui credit in Filium, habet vitam aeternam.*
 Rom. 5.1. *Justificati ex fide, pacem habeamus ad Deum.* CONTRA.
 Licet non fiat hic mentio operum, nullus tamen SS. Patrum de sola fide intelligit.

VI. Luc. 8.50. *Crede tantum, & salva erit.* Ecce hic per tantum sola fides exigitur. CONTRA. Verum est loqui Christum de sola fide, sed in ordine ad miraculum in excita-
 da Jairi filia: ad miracula enim impe-
 tranda sola fides sufficit, cum miracu-
 la non faciant ad Justificationem.

VII. Joan. 3.16. *ut omnis qui cre-
 dit in eum, non pereat, sed habeat
 vitam aeternam.* CONTRA. Parti-
 cula

H 3

cula omnis cum non explicatur à S. Aug. apud Bell. per nemo ^{et} ut nemo qui credit, pereat: Ex quo fides quidem esse necessaria deducitur, sed non sola. Sic etiam alij textus, Act. 13. 39. Rom. 1. 16. Rom. 10. 4. & I. Joan. 5. 1. intelligendi.

VIII. Rom. 4. 14. *Si ex lege hæredes sunt, exinanita est fides, abolita est promissio.* Per legem autem intelliguntur opera. C O N T R A . Per legem intelliguntur opera legis veteris, vel sine fide & gratia facta: ex quo bene dicit, si hæc justificant, ergo frusta est fides.

Corollarium.

Quid putas? annon *scriptum est* non solam fidem justificare, & *non scriptum est* solam fidem justificare?

C O N-

CONTROVERSIA XXII.

DE INCERTITU-
DINE JUSTIFICA-
TIONIS.CATHOLICA DO-
CTRINA.

Sine speciali revelatione nemo potest esse certus, certitudine fidei, cui nullo modo possit falsum subesse, de sua Justificatione l' sibi esse remissa peccata. *Acatholici querunt:*

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. Prov. 20. 19. *Quis potest dicere: mundum est cor meum, purus sum a peccato? Non dicit neminem esse mundum corde, quia Christus testatur posse esse mundos corde*

H 4

Matth.

Matth. 5. 8. Sed neminem posse dicere
se esse mundum.

II. Eccl. 9. 1. Sunt justi atque sa-
pientes, & opera eorum in manu
Dei, & tamen nescit homo utrum
amore an odio dignus sit; sed o-
mnia in futurum servantur incer-
ta. Ad litteram sumit S. Hier.

III. Eccl. 5. 5. De propitiato pec-
cato noli esse sine metu, &c. ne di-
cas: miseratio Domini magna est;
multitudinis peccatorum meorum
miserebitur. Clarissimus est textus
contra eos, qui se dicunt certos esse de
justitia, modò fide Christi justitiam ap-
prehendant.

IV. Job. 9. II. Si venerit ad me,
non videbo eum, si abierit, non in-
telligam. v. 20. Si justificare me vo-
luero, os meū condemnabit me, si in-
nocen-

nocentē ostiendero, pravum me comprobabit. Etiam si simplex fuero, hoc ipsum ignorabit anima mea. Hæc si certa fide novisset Job se esse justum, sine mendacio dicere non potuisset.

V. Ps. 18. 13. *Delicta quis intelligit? ab occultis meis munda me, & ab alienis parce seruo tuo.* Qui locus non tantum de venialibus, sed & mortalibus intelligi debet. Vide Hier. Bern. apud Bell. hic.

VI. I. Cor. 4. 4. *Nihil mihi conscientius sum, sed non in hoc justificatus sum: qui autem judicat me Dominus est.* Fortè Deus videt in Conscientia mea latere, quod ego non video. Sic exponunt Amb. Chrys. Hieron. Aug. alisque apud Bell. hic l. 2. c. 5.

VII. Dan. 4. 24. *Forsan ignoscet Deus.* Joel. 2. 14. *Quis scit, si convertatur, & ignoscat Deus?* Hæc & alia

alia passim non respiciunt incertitudinem promissionis divinæ, sed nostræ dispositionis: quâ posita non possumus de justitia certi esse.

ACATHOLICA DOCTRINA.

Fideles non solum possunt, sed etiam debent certa fide statuere sibi peccata esse remissa, modò firma fide Justitiam Christi sibi imputatam apprehendant. *Sed*

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. Luc. 17. 10. *Cum feceritis omnia, que præcepta sunt vobis, dicite: servi inutiles sumus; quod debuimus facere, fecimus. Si Christus nos jubet dicere, fecisse nos quæ debuimus facere; ergò debemus posse certi esse, alioquin juberet nos mentiri.*

CON-

CONTRA. Christus non hortatur nos ut putemus nos omnia fecisse, quæ præcepta sunt; quod esset superbire: sed hortatur ad humilitatem suadens, ut licet bona fide fecerimus quæ sunt præcepta, & nullius transgressionis nobis consciij simus, demissè de nobis sentiamus; cùm possit peccatum nobis occultum latere, quod DEUS cognoscit.

II. Joan. 3. 21. *Qui facit veritatem, venit ad lucem, ut manifestentur opera ejus, quia in DEO facta sunt. Qui sic audet ad justitiæ solem accedere, debet certò scire sua opera esse bona.* CONTRA. Hoc non sequitur, nam etiam peccatores confidenter accedebant ad Christum, ut justificantur, imo Christus jubebat, Matt. ii. 28 *Venite ad me, qui laboratis, &c.* Deinde hoc textu docet Christus naturâ suâ

râ suâ mala opera fugere lucem, bona
è contra lucem non erubescere.

III. Joan. 13. 35. *In hoc cognoscetis omnes, quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem.*
Si alij possunt cognoscere de nobis ergo & unusquisque de se ipso.
CONTRA. Christus ponit signum, quo exterius alij possint cognoscere quis sit Christi discipulus, non tamen certò & fide divina, sed fide humanâ & conjecturali.

IV. Joan. 14. 17. *Vos cognoscetis eum, spiritum sanctum, quia apud vos manebit, & in vobis erit.* **CONTRA.** Loquitur de cognitione spiritus S. perfidem, sine qua nemo potest dona ejus accipere, ne dum sperare: non autem de justificatione.

V. Joan. 14. 20. *In illo die vos cognoscetis, quia ego sum in Patre*

meo;

meo, & vos in me, & ego in vobis.

CONTRA. In hoc loco juxta Aug. & Cyrill. hic loquitur de cognitione beata post hanc vitam. Deinde si contendatur loqui eum de hac vita, explicatur de Ecclesia, in qua quia sumus per fidem, cognoscimus Christum esse in nobis sicut est in Ecclesia, cuius ipse Caput est, & nos membra.

V I. Röm. 3. 22. *Iustitia Dei per fidem Iesu Christi in omnes & super omnes, qui credunt in eum.* CONTRA. Apostolus non loquitur de secunda Justificatione, sed de prima: unde nihil facit contra nos.

VII. Röm. 8. 5. *Accepistis Spiritum adoptionis filiorum Dei, in quo clamamus, Abba, Pater: ipse enim Spiritus testimonium reddit spiritui nostro, quod sumus filii Dei. S* Spiritus S. nobis dat testimonium, er-

Ius misericordie

XI

gò certi sumus. C O N T R A. I. Latini interpres dicunt non intelligi per *testimonium Spiritus S.* revelationem, sed internam aliquam suavitatem & pacem, quæ est tantum signum conjecturale. II. Græci dicunt illud *testimonium Spiritus S.* non esse nisi motionem aliquam internam, quâ incitatur, ut dicamus *Pater*: An autem illa motio interna sit à Spiritu S. semper, non constat nobis fide divinâ; cùm etiam magni peccatores ex aliqua interna motione dicant *Pater*.

VIII. Rom. 8.38. *Certus sum, quia neque mors, &c. poterit nos separare à charitate Dei.* CONTRA. S. Aug. sic explicat, certum esse omnes prædestinatos in charitate perseveraturos: de nullo autem in hac vita certi sumus an sit prædestinatus. Amb. Hieron. & alij per *certus sum* intelligunt confidentiam aut certitudinem conjecturalem.

IX.

IX. 1. Cor. 2. 12. *Accepimus Spiritum, qui ex Deo est, ut sciamus, quæ à Deo donata sunt nobis.* Inter hæc dona est justificatio. CONTRA. Apostolus non loquitur de particularibus donis, sed communibus omnibus electis, uti est æterna gloria.

X. 1. Cor. 11. 28. *Probet seipsum homo, & sic de pane illo edat.* CONTRA. Non loquitur de certitudine fidei, sed morali ex conscientiæ sufficiente discussione.

XI. 2. Cor. 1. 12. *Gloria nostra hæc est, testimonium conscientiæ nostræ.* CONTRA. Conscientiæ testimonium magnam parit lætitiam, sed non facit certitudinem fidei de justificatione.

XII. Eph. 3. 12. *In quo habemus fiduciam & accessum in confidentia per fidem ejus.* Hæc inferunt certi-
I 2 tudi-

136 Controv. XXII. de Incert. Justif.

tudinem in eo, qui audacter accederet audet. CONTRA. Esse audacem, non est esse certum: sed certitudo gignit audaciam. Attamen Apostolus loquitur de veritate mysteriorum fidei, non vero de certitudine iustitiae nostrae.

XIII. i. Joa. 3. 14. *Scimus quoniam translati sumus de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres.*

c. 5. 19. *scimus quoniam ex Deo sumus.* CONTRA. I. Per scimus non infertur certitudo; sed conjectura.

II. Joannes loquitur quidem de se; non tamen secundum fidem certitudinem, sed confidenter. Vide de omnibus his Bell. hic l. 3. c. 9.

Corollarium.

EX hoc colliges scriptum esse neminem esse certum de sua justificacione sine revelatione: & non esse scriptum nos ex imputata Justitia esse certos.

CON-

[o] 8

CONTROVERSIA XXIII.
DE NECESSITA-
TE BONORUM O-
PERUM.
CATHOLICA DO-
CTRINA.

Homini justo rationis usum
 habenti, opera bona, sive
 præcepta, sive supererogatio-
 nis sunt necessaria ad salutem,
 non solum ratione præsentiaæ,
 sed etiam efficientiaæ. Ita ut si
 ne illis fides salutem non effi-
 ciat. *Acatholici querunt:*

UBI SCRIPTUM EST?

*R. I. Hebr. 10. 36. Patientia vo-
 bis necessaria est, ut facientes volun-
 tam Dei reportetis promissionem.*

I 3

I. Pa-

I. Patientia, utpote actus virtutis, opus est, & quidem juxta Jac. 1. 12. Opus perfectum. II. Necessaria ratione efficientiae, quia est necessaria ut reportetis promissionem.

II. Philipp. 2. 12. *Cum metu & tremore sanctem vestram operamini.* Ecce necessitas operum ratione efficientiae.

III. 2. Cor. 7. 10. *Tristitia, quæ secundum Deum est, pœnitentiam in salutem stabilem operatur.* Pœnitentia uiiq; opus est, sed illa per tristitiam effecta, operatur salutem.

IV. Matth. 19. 17. *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata.* Quis autem servabit, quin faciat opera? Item, Matth. 25. 34. *Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi.* *Fsurvivienim, &c.* Causa salvationis à Chri-

Christo assignatur , exhibuisse opera misericordiae ; omisisse vero , causa damnationis . Et quis neget ea esse ad salutem necessaria ?

V. Jac. 1. 52. Qui permanferit in ea l. lege , non auditor oblivious factus , sed factor operis , hic beatus in facto suo erit. v. 22. Estate factores verbi , & non auditores tantum fallentes vosmetipos , Jacob. 2. 14. Quid proderit fratres mei , si fidem quis dicat se habere , opera autem non habeat ? Nunquid poterit fides eum salvare ? Quam clare !

V I. Jac. 2. 21. Abraham Pater noster , nonne ex operibus justificatus est , offerens filium suum super altare ? Vides quoniam fides cooperabatur operibus ejus , & ex operibus fides consummata est ? &c. Videlis ,

I 4 quo-

quoniam ex operibus justificatur homo, & non ex fide tantum? similiter & Raab meretrix, nonne ex operibus justificata est, suscipimus nuntios, & aliâ viâ ejiciens? His nihil videtur addendum, eo quod Aug. l. de fide & oper. c. 14. disertè affirmet, scopum Epist. S. Jac. (uti & Petri, Joa. & Judæ) esse docere fidem veram atque Catholicam, contra hæresin tunc jam exortam, quæ docebat fidem sine operibus ad salutem sufficere. Unde non mirum est, hanç Epist. nostris Acatholicis non placere.

ACATHOLICA DOCTRINA.

Opera bona, non ratione efficientiæ, sed ratione præsentiæ sunt ad salutem necessaria, nimirum ut per ea fides esse viva

viva & vera ostendatur: Hinc
sola fides efficit salutem. Sed

LIBI SCRIPTUM EST?

R. I. Rom. 4. 3. Credidit Abraham, & reputatum est illi ad Inſtitiam, Jac. 2. 23. additur. Et amicus Dei appellatus est. Qui locus tantum mentionem facit de fide & est directe S. Jacobo contrarius, quamquam & ipſe S. Pauli locum ad Rom. ex Gen. 15. 6. adducat. CONTRA. Et Paulus & Jacobus loquuntur tam de primâ Justificatione, quâ ex impio quis fit justus, uti patet ex v. 5. quam de ſecondâ, quâ ex justo fit justior, ut patet ex v. 20. Unde hic ſensus efficitur: Abraham & primò justificatus est per fidem, cum primùm credidit Deo; & ſecundò justificatus est etiam per fidem, quâ ſecundò Dco promittenti & præcipienti credidit: à neutra tamen fide Paulus opera excludit, niſi quæ ſo-

lum naturæ viribus sine fide & gratia sunt facta, sed opera ex fide & gratia facta ad fidem in utraq; justificatione exigit, in prima quidem ut dispositio-nes, in secunda verò ut merita. Sic ex S. Aug. aliisq; Doctoribus explicat Gab. Vasq. To. 2. in 1. 2. dis. 2. 10. c. 8. apud Corn. à Lap. hic.

II. Rom. 3. 27. *Exclusa est gloriatio tua, per quam legem? factorum? non: sed per legem fidei.*
Excluditur ab Apostolo omnis operum gloriatio. CONTRA. Eorum scilicet operum, quæ vel veteris sunt legis, vel sine fide & Christi gratia fiunt, gloriatio excluditur.

NOTA. Acatholicos pro hac Controversia eosdem textus adducere, quos in Contr. 21. & sequente adducunt, quare hic recensere omitto.

Corollarium.

Scriptum ergo est, opera bona cum fide

De Necessitate bon. operum. 143

fide ad salutem necessaria esse , &
non scriptum est. solam fidem sine o-
peribus salutem operari.

CONTROVERSIA XXIV.

DE BONORUM OPERUM ME- RITO.

CATHOLICA DO- CTRINA.

Opera Justorum verè bona & justa sunt, ideoq; verè ac propriè sunt meritoria, non cùjuscunq; præmij, sed ipsius virtùtæ æternæ, secundùm justitiam ex condigno ob Dei promissio-nem. *A catholici querunt:*

UBI SCRIPTUM EST ?

R. I. Matth. 5.16. *Sic luceat lux ve-*
I 6 stra

stra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificant Patrem vestrum, qui in cœlis est. Quod ipse Christus bonum dicit, potest ne esse malum? An, puras, per peccata & mala Deus potest glorificari?

II. Petr. i. 10. *Satagit ut per bona opera certam vestram Vocationem faciatis & electionem faciatis: hæc enim facientes non peccabitis. Cur ad bona opera Apostolus hortatur, si sunt peccata & mala?*

III. Matth. 5. 12. *Gaudete & exultate, quoniam merces vestra cœpiosa est in cœlis. Et Matth. 20.8. Voca operarios, & redde illis mercedem. Per hanc parabolam Aëgustin. Greg. & alij apud Bell. hic intelligunt remunerationem bonorum operum in cœlo. Si autem merces redditur bonis operibus, ergo verè sunt meritoria?*

IV.

IV. 2. Tim. 4. 8. *Reposita est mihi corona Iustitiae, quam mihi redet Dominus in illa die justus Index, &c.* Hebr. 6. 10. *Non est injustus Deus, ut obliviscatur operis vestri.* Hinc ex Justitia de condigno ob promissionem à Deo factam dari operibus bonis vitam æternam docent Aug. Cypr. Chrys. & alij apud Corn. à Lap. 2. Tim. 4. Licet enim opera nostra sint Dei, tamen etiam sunt nostra, quia liberè facimus, quæ possemus non facere, ut ad Christum cum Aug. dicere possimus: *Redde quod promisisti, quia fecimus, quod jussisti?*

V. Jac. 1. 12. *Accipite coronam vita, quam repromisit Deus diligentibus se.* Ecce promissa operibus vita!

VI. 2. Thess. 1. 5. *Vi digni habeantur operibus vita,*

*mini regno Dei, pro quo & patimi-
ni.* En opera digna sunt regno Dei!

VII. Huc pertinent alia plura loca.
 Job. i. 22. & 23. Ubi Deus Jobum com-
 mendat. Ps. 16. 3. Sap. 9. 12. Act. 10. 53.
 Ps. 61. 13. Matth. 16. 27. Rom. 2. 6. & 7
 & Matt. 25. 34. Quæ omnia vide apud
 Bell. hic To. 3. de Justif. l. 5.

ACATHOLICA DO- CTRINA.

Opera bona justorum sunt
 verè mala & peccata co-
 ram Deo: unde nec meritoria
 vitæ æternæ, quæ solùm ex mi-
 sericordia datur. Verum

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. Ps. 142. 2. *Non intres in ju-
 dicium cum servo tuo, quia non ju-
 stificabitur in conspectu tuo omnis
 vivens.* Ergò opera hominis non
 pos-

possunt dici justa. **C O N T R A . I . S .**
Aug. sic explicat : hominem ex se ve-
rè nihil habere, quo justificetur; sed so-
lum ex gratia Dei: ex qua etiam habet,
quod possit bene operari. **H. August.**
Greg. Hier. & alij ajunt Davidem lo-
qui de venialibus, sine quibus vix ullus
vivit: quæ operibus bonis admixta,
non efficiunt quidem , ut opera bona
sint mala, faciunt tamen ut homo pu-
niri possit, & à præmio retardari.

I I . E c l . 7 . 2 1 . *Non est homo ju-
stus in terra, qui faciat bonum &
non peccet.* Si non potest facere bo-
num quin peccet; ergò bonum, quod
facit, est peccatum. **C O N T R A .** Sen-
sus est juxta Hier. hīc : neminem tam
bene operari , quin subinde etiam ve-
niale quid committat.

I I I . I s a . 6 4 . 6 . *Quasi pannus men-
struata universæ justitiæ nostræ. Quā
clarè !* **C O N T R A . I .** Non loquitur
Isaias

Isaias de justis, sed de insignibus peccatoribus; nam dixit v. 5. *Ecce tu iratus es, & peccavimus.* Loquitur de sacrificiis, Neomeniis, &c. quæ prava intentione ytiabant, & tamen justitias vocabant.

IV. Ps. 102. 4. *Coronat te in misericordia & miserationibus.* Ergò non ex merito. C O N T R A. Juxta August. cum merito stat misericordia, quæ venialia remittit, nec prohibet meritis ex Justitia dari coronam. Ex misericordia deinde datur gratia, sine qua bene non possumus operari.

V. Dan. 9. 18. *Non in justificationibus nostris prosternimus preces nostras ante faciem tuam, sed in miserationibus tuis multis.* C O N T R A. Daniel loquitur solum de captivitatis tempore, in quam populus ob peccata devenerat, unde non poterat opera bona allegare.

VI.

VI. Luc. 17.10. *Cum feceritis omnia, quæ præcepta sunt vobis, dicite servi inutiles sumus.* CONTRA. Hunc locum vide explicatum, Contr. de Consiliis.

VII. Rom. 6.23. *Gratiâ autem Dei vita æterna.* Quid clariùs? CONTRA. Dicitur gratia, quia gratis habemus Dei gratiam, qua possumus vitam æternam mereri.

VIII. Rom. 8.18. *Non sunt condignæ passiones ad futuram gloriam.* CONTRA. Non est proportio si & operum & gloriæ substantiam attendamus; est tamen, si charitatem, ex qua opera fiunt, consideremus: sicut peccatorum delicta minora sunt quam gehenna, sed ob Dei contemptum digna sunt tanta poena.

IX. Tit. 3.5. *Non ex operibus Injustiæ, quæ fecimus, sed secundum*

dum suam magnam misericordiam salvos nos fecit. Ergo fit Christi mei iitis injuria, si merita velimus prætendere. CONTRA. Si simul fatemur nos hæc ipsa merita ex Christi gratia habere, non facimus ullam injuriam Christo.

Corollarium.

Ex his videre est scriptum esse Opera Justorum esse bona & meritoria: sed non esse scriptum ea esse peccata & non meritoria.

CONTROVERSIA XXV.

DE PURGATORIO.

CATHOLICA DOCTRINA.

Præter Cœlum & Infernum, est locus quidam, quem vocamus

camus Purgatorium, in quo animæ quæ in hac vita non plenè sunt purgatæ, post eam purgantur. Sed

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. Cor. 3. 10. *Fundamentum posui: alius autem superædificat. Vnusquisque autem videat, quomodo superædificet, &c.* si quis autem superædificat super fundamentum hoc, aurum, argentum, lapides pretiosos, ligna, fœnum, stipulam, uniuscujusque opus manifestum erit. Dies enim Domini declarabit, quia in igne revelabitur, & uniuscujusque opus, quale sit, ignis probabit. *Sic cuius opus manserit, quod superædificavit, mercedem accipiet. Sic cuius opus arserit, detrimen-*
tum

tum patietur : ipsa autem salvus erit, sic tamen quasi per ignem. In hoc textu, *Fundamentum* est Christus à Paulo & aliis Apostolis annunciatus: qui superaedificant sunt Doctores post Apostolos & Christiani: *aurum, argentum & lapides* sunt tum doctrina salutaris, tum opera bona: *lignum, fœnum, stipulae*, tum doctrina inutilis & curiosa, tum peccata venialia aliis bonis operibus mixta. *Dies Domini* est extremi iudicij dies. *Ignis* qui in die Domini uniuscujusq; opus probabit, est severum DEI iudicium probans & examinans ea, quæ superaedificata sunt. *Ignis*, per quem salvus erit, est poena temporalis purgatoria, ad quam post mortem adjiciantur, qui superaedificant *fœnum &c.* T' peccata venialia, aut inutiles doctrinas cum bonis operibus miscent, ut exu-

exurendis iis patientur, salvi tamen post purgationem in igne præstitam fiant. Sic apud Bell. hic l. i. c. 6. exponunt Aug. Chrys. Amb. Ans. Tho. Theod. Theoph. Cypr. & alij.

II. Matth. 5. 25. *Esto consentiens Adversario tuo citō, dum es in via cum eo: ne forte trādat te Adversarius Iudici, & Index te trādat ministro, & in carcerem mittaris.* Amen dico tibi, non exies inde, donec reddas novissimum quadrātem, hoc textu *Adversarius est DEI lex, vel ipse DEUS, qui nostris pravis desideriis adversatur. Via est prælens vita. Index est Christus. Tortor vel Minister est Dæmon. Carcer est locus purgatorius. Novissimus quadrans sunt minuta peccata, quæ in purgatorio plectantur.* Sic apud Bell. hic.

hic. l. i. c. 7. exponunt Cypr. Orig. Hil.
Amb. Hier. Aug. & alii.

*ACATHOLICA DO-
CTRINA.*

POST hanc vitam nullum est
purgatorium; sed, si quod
est, solum habetur in hac vita
& in morte: horror enim &
poena mortis, si quid purgant-
dum superest, purgat. Sed

UBI SCRIPTUM EST?

*R. I. Ps. 126. 3. Cum dederit dilec-
tus suis somnum, ecce hereditas
Domini. Hic inter somnum & ha-
reditatem •1• mortem & beatitudi-
nem nihil intercedit, quod purgatori-
um dici possit. CONTRA S. Aug.
exponit de generali resurrectione; ubi
non erit purgatorium.*

II. Eccl.

II. Eccl. 9. 10. *Quodcunque facere potest manus tua instanter operare, quia nec opus, nec ratio, nec sapientia, nec scientia erunt apud inferos, quo tu properas.* Hic nullum in altero sæculo remedium relinquitur peccatori. **C O N T R A . I . S .** Hier. hic explicat de iis, qui ob mortalia peccata descendunt ad gehennam. II. S. Greg. l. 4. Dial. c. 39. ait hic moneri omnes, ut in hac vita studeant ita vivere, quo illam à Deo indulgentiam mereantur, ut ubi ad purgatorium venerint, juvari se à vivis permittat : se enim ipsos juvare non valebunt.

III. Eccl. 11. 3. *Si ceciderit lignum ad Austrum, aut ad Aquilonem; in quocunq[ue] loco ceciderit, ibi erit.* Hic non datur tertius locus. **CONTRA.** Sicut per Austrum intellegitur Gloria coelestis ; ita etiam Purga-

Purgatorium: nam qui ad Purgatoriū mittitur, certus est de æterna salute. Vide Hier. hic. & Bernh. apud Bell. hic. c. 12. Eodem modo explicatur illud 2. Cor. 5. 10.

IV. Matth. 25. 34. & 41. aliis dicetur: *Venite benedicti*; aliis: *maledicti*. Ubi hic Purgatorium? CONTRA. Sermo est de extremo judicij die; ubi finem habebit purgatoriu[m].

V. Luc. 23. 43. Latroni dictum est: *Hodie mecum eris in Paradiſo*. Ergo is non habuit purgatorium? Ita. Neque negamus posse hominem sic vivere; & tam multa patienter tolerare; ut sine purgatorio cœlum petat.

VI. 2. Cor. 5. i. *Si terrestris dominus nostræ hujus habitationis dissolvatur, ædificationem ex Deo habemus, domum non manu factam æternam in cœlis*. Ergo rectâ à morte ibunt; pij ad cœlum. CONTRA.
Apo-

Apostolus solūm dicere intendit. Cœlum non patere ante mortem.

VII. Apoc. 14. 13. *Beati mortui, qui in Domino moriuntur: à modo jam dicitur. Spiritus, ut requiescant à laboribus suis.* Si omnes pīj post mortem requiescunt, ergò non torquentur. CONTRA. I. Ans. explicat de extremo Judicij die. II. Rich. à S. Vict. & Haymo explicant de viris perfectis & Martyribus, qui nihil purgandum secum ex hac vita efferunt. Vide Bell. hic. l. 1. c. 12.

Corollarium.

ERgò scriptum est Purgatorium esse; non scriptum est non esse.

K

CON-

CONTROVERSIA XXVI.
D E S U F F R A G I I S
P R O D E F U N C T I S .
C A T H O L I C A D O-
CTRINA.

A nimæ in purgatorio deten-
 tæ possunt vivorum suffra-
 giis, nimirum sacrificio Missæ,
 Oratione, Eleemosynis, Jeju-
 niis, peregrinationibus & aliis
 operibus pœnibus & satisfa-
 ctoriis juvari. *Sed*

U B I S C R I P T U M E S T ?

R. I. i. Mach. 12. 46. (quem librum
 Ecclesia & Conc. Carthag. 3. Can. 47.
 Aug. l. 18. de Civitat. Dei, c. 36. pro Ca-
 nonico agnoscunt) *Sancta & salu-*
bris est cogitatio pro defunctis exo-
rare,

*rare, ut à peccatis solvantur, & ibi-
dem miserat Judas Jerosolymam duo-
decim millia drachmas argenti in sa-
crificia pro mortuis expendenda. In
cœlo autem defuncti precibus & sacri-
ficiis non egent: In inferno iis non pro-
sunt, ergo sermo est de animabus in
purgatorio existentibus.*

II. Tob. 4. 18. *Panem tuum &
Vinum tuum super sepulturam ju-
sti constitue, & noli ex eo mandu-
care & bibere cum peccatoribus.
Hic locus à S. Chrys. apud Bell. h̄c c. 5.
explicatur de eleemosynis in solatium
defunctorum.*

III. 1. Reg. 31. 14. *Viri Jabel Galaad
tulerunt esse Saul & Ionathæ, &
sepelierunt, & jejunaverunt se-
ptem diebus. 2. Reg. 1. 12. David o-
mnesq; viri, qui erant cum eo plan-*
K 2 xerunt

xerunt & fleverunt, & jejunaverunt usq; ad vesperam super Saul. Nec jejunavit David solum in signum luctus, nam pro filio suo & groto quidem jejunavit, non vero pro mortuo (ubi tamen luctus solet esse maximus) quia eum ut Innocentem sciebat suffragiis non egere. Vide Bell. hic lib. I. cap. 3.

IV. Eccl. 7. 37. *Mortuo non prohibeas gratiam.* Quae autem alia gratia possit mortuo exhiberi, quam ut suffragiis juvetur.

ACATHOLICA DOCTRINA.

DEfunctis non prosunt quidquam suffragia vivorum. Sed

UBI SCRIPTUM EST ?

R. I. Eccl. 9. 5. *Viventes sciunt se morituros : mortui autem nihil non verunt.*

verunt amplius, nec habent ultra mercedem, quia oblivioni tradita est memoria eorum. **C O N T R A.** Sapiens loquitur de bonis hujus vitæ, quasi dicat mortuos nil scire quid agatur de rebus, quas reliquerunt, nec posse illis propria actione uti ad suam liberationem, sicut poterant ante per dispositionem. Vide Bell. hic. l. 2. c. 15.

I I. Gal. 6. 5. *Vnusquisq; onus suum portabit.* Hæc explicat Hier. de altera vita, in qua nemo ab altero possit juvari. **C O N T R A.** Hier. vel intelligentius de iis qui cum mortali decedunt, vel de extremo Judicij dic, quando cessante Purgatorio, etiam celsabunt suffragia pro defunctis: Nam si ipse graviter invectus in Vigilantium, qui negavit, post mortem posse precibus vivorum, quenquam defunctorum juyari.

K 3 Corol-

Corollarium.

Scriptumne est non posse Vivorum suffragiis defunctos juvari, aut scriptum est posse juvari?

CONTROVERSIA XXVII.

DE CULTU SANCTORUM.

CATHOLICA DOCTRINA.

Angeli, & Sancti à Pontifice & Ecclesia Canonizati posunt publicè; non Canonizati verò privatim à nobis coli non latrìa, quæ soli Deo convenit; sed dulia, qui medius est inter cultum latriæ & civilem. SS. verò humanitas Christi & B. V. ob majorem excellentiam, quam habeant

habeant alij SS. cultu Hyperdu-
liæ. Acatholici querunt:

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. Ps. 98. 5. *Adorate scabel-
lum pedum ejus · l' Arcam Testamenti,
quoniam sanctum est. Si Arca coli-
potuit, quia sancta, cur non etiam An-
geli & Sancti?*

II. Num. 22. 31. *Balaam vidit
Angelum stante in via, adoravitq;
eum pronus in terram. Et Jos. 5. 14.
Cum Josue audiit virum ante se stan-
tem, esse Principem exercitus, Domini
· l' Angelum, cecidit pronus in ter-
ram & adoravit. Hæc adoratio non
potest sibi cultus latriæ, nec cultus me-
rè civilis; ergò duliæ.*

III. 1. Reg. 28. 14. *Intellexit Saul
quod Samuel · l' anima ejus susci-
tata*

K 4

tata esset: inclinavit se super faciem suam in terra & adoravit. Non potest dici cultu civili adorasse, quia is defunctis non convenit, ergo duliæ.

ACATHOLICA D O- CTRINA.

NEc Angeli, nec homines defundi possunt ullo modo a vivis coli. Sed

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. Deut. 6. 13. *Dominum Deum tuum timebis, & illi soli servies.* Servire autem est colere, ergo non potest alteri, quam Deo, tribui.

CONTRA. Ex Græco latreyfis ostenditur per servire intelligi cultum latriæ.

II. i. Tim. 1. 17. *Soli Deo honor & gloria.* **CONTRA.** Non omnis sed certus latrja.

III.

III. Matth. 4. 10. Diabolus à Christo tantum petiit juxta Græcum inclinationem, & tamen Christus negavit, cùm soli Deo debeatur. CONTRA. Diabolus petiit inclinationem latræ: unde Latinus textus dicit, *si adoraveris.*

IV. Gal. 4. 8. Exprobratur Galatis: *Iis, qui natura sunt Dij, serviebatis.* CONTRA. Servire sumitur hic ab Apostolo pro latria, uti contextus probat.

V. Actor. 10. 26. Petrus prohibuit Cornelium se adorare. Item, Aet. 14. 14. Paulus & Barnabas vetuerunt sibi sacrificari. Item Apoc. 19. 10. Joannes se adorari inhibuit. CONTRA. Prohibuerunt cultum latræ soli DEO debitum.

Corollarium.

Quid scriptum est? Angelos & sanctos posse coli, an non posse coli? CON-

CONTROVERSSIA XXVIII.
DE SANCTORUM
INVOCATIONE.

CATHOLICA DOCTRINA.

SAncti, sive Angeli, sive Homines, piè & utiliter à Viven-
tibus invocantur ; non ut ipsi ex se nobis aliquid conferant,
sed pro nobis orent, & per Christum apud Deum nobis, quod
petimus, impetrent. Acatholici querunt :

UBI SCRIPTUM EST ?

R. I. Gen. 48. 16. Angelus, qui
eruit me de cunctis malis, benedicat
puerus

pueris istis. Hic apertè Jacob Angelos invocavit.

II. Exod. 32. 13. *Recordare Abraham, Isaac, & Israël servorum tuorum.* Hic Moyses non quidem expressè invocat Abraham &c. quia ante Christi mortē non erant in coelo, sed tamen eorum merita apud DEUM allegat.

III. 1. Reg. 7. 8. *Invocant filij Israël Samuelem, Ne cesses pro nobis ad Dominum Deum nostrum clamare, ut salvet nos de manu Philistinorum.* Job. 42. 8. *Job servus meus orabit pro vobis.* Rom. 15. 30. *Obsecro vos fratres, ut adjuvetis me in orationibus vestris pro me ad Deum.* Si licuit viventes Dei amicos invocare, eur non licebit eos cum Deo regnantes in coelo invocare? An quia ipsi juvare nolunt? ast majore sunt charitate prædicti, quam ante. An quia non possunt?

possunt? cur non possint in cœlo, quod potuerunt in terris? An quia non sciunt quid oremus? Unde sciunt Angelii peccatoris pœnitentiam, de qua gaudent Luc. 15. An quia Deo fit injuria, si alius quam ipse invocetur? Sic neque viventes licebit invocare.

ACATHOLICA DOCTRINA.

INutile, imò illicitum est Santos, sive Angelos, sive Homines invocare, ut pro nobis orent. *Sed*

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. Rom. 10. 14. *Quod invocabunt, in quem non crediderunt?* Videntur nemo invocandus, nisi in quem credimus, qui solus est Deus. **CONTRA.** Ergo nec viventes licebit invocare, nam etiam in illos non credimus. Apostolus autem loquitur de DEO, quem

quem nemo possit invocare , nisi in
cum credat.

II. 1. Tim. 2. 5. *Vnus mediator est
Dei & hominum homo Christus
Iesus.* Ergò invocando SS. pro me-
diatoribus injuria fit Christo. CON-
TRA. Sic nec vivorum preces essent
petendæ. Deinde non rogamus san-
ctos ut vice Christi fungantur apud
Deum: sed ut precibus suis juvent quo
facilius per Christum , quod petimus ,
impetremus. Quæ hic fiat Christo in-
juria?

III. 3 Reg. 8.39. *Tu nosti solus cor
omnium.* Ergò etiam solus Deus no-
vit preces nostras,& non Sancti. CON-
TRA. Deus solus propria virtute cor
omnium novit : sancti autem cognos-
cunt quid & quantum à Deo ipsis ma-
nifestatur, sive visione beatifica , sive
speciali revelatione.

IV. Luc. ii. 9. *Petite, & dabitur
vobis.*

vobis. Joa. 16. 23. *Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.*
Ex his sequitur Deum paratissimum esse nos juvare, quid ergo & sancti sunt invocandi? **CONTRA.** Quid ergo Deus misit ad Job amicos ejus?
Job. 42. 8.

V. Matth. 6. 9. *Docet Christus solum Patrem cœlestem invocandum.*
C O N T R A. Ergo nec Christus, nec Spiritus sanctus est invocandus. Deinde ibi Christus non prohibet sanctos invocare.

Corollarium.

Sequitur *scriptum esse posse sanctos invocari: non verò scriptum esse illicitum esse sanctos invocare.*

CON-

CONTROVERSIA XXIX.

DE SANCTORUM
RELIQUIIS.

CATHOLICA DO-
CTRINA.

SAnctorum Reliquiæ piè &
fructuosè ab hominibus coli
possunt. Sed

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. 4. Reg. 13. 21. *Cum cadaver
tetigisset ossa Elisei, revixit homo.
Quo miraculo Deus ostendit, quām
etiam grata sibi sint ossa suorum ami-
corum.*

II. Matth. 9. 20. *Mulier, quæ
sanguinis fluxum patiebatur, ter-
git cum reverentia fimbriam vesti-
mensi ejus, ut sanaretur. Actor. 5. 15.*

L 2

Ad

Ad umbram S. Petri ponebant ægros, ut curarentur. Act. 19. 12. Super languidos deferebatur à corpore Paulæ sudaria & semicinctia, & recedebant ab eis languores. Si verò impium esset Reliquias colere, nec Christus, nec Petrus, nec Paulus id permisissent.

ACATHOLICA DOCTRINA.

IMPIUM est Sanctorum reliquias aliquo cultu venerari.
Sed

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. Matth. 23. 29. *V&e vobis Scribae & Pharisei hypocrytae, qui ædificatis sepulcra Prophetarum; & ornatis monumenta justorum.* Ergò non placet Deo honor, qui reliquias exhibetur. **CONTRA.** Christus repre-

reprehendit eorum intentionem, · 1 ·
Quia faciebant non ut honorarent
Prophetas, sed ut ipsi viderentur ab ho-
minibus. II. Quia ex pecunia injuste
à pauperibus & viduis extorta ædifi-
cabant.

II. Deut. 34. 6. Abscondit DEUS
corpus Moysi, ne Judæi illud colerent.
CONTRA. Ne divinos illi honores
exhiberent, ait S. Chrysost. hom. 5. in
Matth. Vide Bell. hīc. l. 2. c. 4.

Corollarium.

Hinc patet scriptum esse, piè co-
li Sanctorum reliquias, non verò
scriptum esse impiè coli.

CONTROVERSIA XXX.

DE IMAGINIBUS
SANCTORUM.

L 3. m. a. C A.

**CATHOLICA D O-
CTRINA.**

Licet Sanctorum imagines habere & colere propter eos, quos repræsentant, non tamen alia ratione. *Acatholici querunt:*

LIBI SCRIPTUM EST?

N. I. Exod. 25. 18. Präcepit DEUS fieri duos Cherubin supra arcam, qui alis propitiatorium tegerent: atqui hi cum arca colebantur.

H. Num. 21. 18. Jussit Dominus fieri serpentem æneum, & poni pro signo, ut quicunque percussus aspiceret, vivat. Hic aspectus erat veneratio.

Si autem licuit colere in imaginibus Angelos, & in serpente æneo Christum, hujus enim figura fuit, Joa. 3. 14. Cur non & eundem Christum, & alios Sanctos in suis imaginibus?

ACA-

ACATHOLICA DCTRINA.

IDololatria est colere Sanctorum Imagines. *Verum*
UBI SCRIPTUM EST?

R. I. Exod. 20. 4. Deut. 4. 17. Ro.
1. 23. & seq. Prohibetur cultus simulacrum. CONTRA. Prohibentur simulacra cultu divino coli, prout Exod.
32. 1. Dicebant ad Aaronem: *surge, fac nobis Deos,* non verò in imaginibus sancti.

Corollarium.

Scriptum est ergò posse coli in imaginibus sanctos ècontra *non scriptum est* non posse coli.

L 4 CON-

CONTROVERSIAS XXXI.

DE SACRAMEN-
TIS.CATHOLICA DO-
CTRINA.

Sacra menta & ritus vel signa
externa & sensibilia, quæ ex
divina institutione annexam
habent promissionem gratiæ
justificantis, sunt numero se-
ptem. Verum rogant Acatho-
lici:

UBI SCRIPTUM EST?

R. Iis in locis, quibus mox in seqq.
Controversiis singula Sacra menta o-
stendentur in sacris literis fundari. Duo
autem sunt Notanda.

I. Numerum *Septenarium* qui-
dem

dem in Scriptura non reperiri , sicut nec numerum vel binarium, vel ternarium, &c. Adversariorum : reperiri tamen nec plura , nec pauciora quam septem , quibus definitio Sacramenti in genere convenit, quod sufficit.

II. Neq; hoc nomen *Sacramen-*
tum Baptismo & aliis attributum repe-
 riri in Scriptura, nisi uni *Matrimonio*,
 quod tamen ipsimet Acatholici plerique negant esse Sacramentum : nihil tamen referre cum non sit Controver-
 sia de nomine.

ACATHOLICA DO- CTRINA.

VAria est : nam subinde unum, subinde duo, subinde tria , subinde etiam quatuor constituunt. Negant tamen L 5 fem-

178 Controversia XXXII.

semper & constanter esse se-
ptem. Sed

UBI SCRIPTUM EST?

N U L L I B I.

Corollarium per se.

CONTROVERSIA XXXII.

DE BAPTISMO.

CATHOLICA DO-
CTRINA.

Baptismus, qui est Sacra-
mentum regenerationis per a-
quam in verbō vitæ, est primum
& maximè necessarium Sacra-
mentum, tanquam medium ad
salutem. Sed

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. Eph. 5. 26. *Ut illam sancti-
fica-*

ficaret mundans lavacro aquæ in
verbo vita. Chrys. Theod. Amb. Ans.
& alij apud Corn. à Lapid. hîc. intelli-
gunt Baptismum.

II. Joa. 3. 5. *Nisi quis renatus
fuerit ex aqua & Spiritu sancto
non potest introire in regnum DEI.*
Hinc Concil. Trid. Sesl. 7. Can. 2. Sic
decernit: *Si quis dixerit Baptismum
non esse necessarium ad salutem, a-
nathema sit.*

III. Matth. 28. 19. *Docete gentes,
baptizantes eos in nomine Patris,
& Filii, & Spiritus S. Marc. 16. 16.
Qui crediderit, & baptizatus fue-
rit, salvus erit.* Vide Bell. de Sacr. in
gen. l. 2. c. 24. & hic l. 1. c. 4.

ACATHOLICA DO- CTRINA.

Lutherani & Calvinistæ in
L 6 Ba-

Baptismo quoad substantiam
asserendo , & quod sit Sacra-
mentum à Christo institutum,
non differunt à Doctrina Ca-
tholica : in ritibus verò & cere-
moniis, aliisq; circa Baptismum
sunt controversi, sed ea exami-
nare non est hujus loci, nec no-
strī propositi, uti nec aliorum
Hæreticorum errores excu-
tere.

Corollarium.

Scriptum est Baptismum esse Sacra-
mentum ad Salutem necessarium.

CONTROVERSIA XXXIII. DE CONFIRMA- TIONE.

CA.

CATHOLICA DOCTRINA.

Confirmatio est Sacramentum, quo baptizatis impositione manuum Episcopalem, & sacri Chrismatis inunctione infunditur Spiritus S. ut ad pugnam confirmentur. *Verum*

UBI SCRIPTUM EST ?

R. I. Joa. 14. 16. item Joan. 15. 27. item Joan. 16. 8. promittit Christus *Spiritum Paraclitum* qui consoletur in adversis, *Spiritum Veritatis*, qui eos confirmet, ut intrepidè de eo testimonium perhibeant, & audeant mundum arguere : qui sunt effectus Confirmationis, Unde Acto. 1. 8. ait Christus: *Accipietis virtutem supervenientis Spiritus S. in vos, & eritis mihi testes, &c.*

L 7

II. Act.

II. Act. 8. 17. Postquam à Philippo
in Samaria multi essent baptizati, missi
ad eos Petrus & Joannes, oraverunt
pro ipsis ut acciperent Spiritum S.
tunc imponebant manus super illos,
& accipiebant Spiritum S. Item A-
ctor. 19. 6. Corinthi *cum imposuisset*
illis manus Paulus, venit Spiritus
S. super eos.

III. Luc. 24. 49. *Sedete in civita-*
te, donec induamini virtute ex alto.

Ex his Scripturæ locis, quamquam
disertis verbis non habeatur Confirmationis Institutio, tamen evidenter colli-
gitur: nam ad Spiritū Sancti gratiam
communicandam non alio medio,
quam manuum impositione Apostoli
sunt usi, (ecce ritus externus!) adeò ut
etiam magnis itineribus Petrus & Jo-
annes Jerosolymis Samariam propter-
ea proficiscerentur: & Spiritus S. infu-
sio

sio illam manuum impositione mox sequebatur (ecce gratia promissa!) Neque hoc ritu absque Christi mandato usi fuisse credi possunt. Quodq; hæc manuum impositio alia sit, ab ea quæ in Sacramento Ordinis adhibetur, patet, quia hæc omnibus baptizatis fiebat, quorum pauci Ecclesiæ ministeriis applicabantur. Vide Bellarm. h̄ic. l. 2. c. 2. & seq.

Neq; urgeri possumus ad clara Scripturæ verba: nam nec profitemur omnia Fidei Catholicæ dogmata ex Scriptura clare ostendi posse, nec necessarium est uti Controv. i. ostensum.

ACATHOLICA DΟ- CTRINA.

Confirmatio non est Sacramentum, sed Ecclesiastica

stica Ceremonia (sicut consecratio aquæ) quâ publica fit precatio pro baptizatis, ut Spiritu S. illos gubernare Deus velit. Sed

UBI SCRIPTUM EST?

N U L L I B I .

Corollarium per se.

CONTROVERSIA XXXIV.

DE EUCHARISTIA,
ET PRÆSENTIA
CORPORIS CHRI-
STI.

*CATHOLICA DO-
CTRINA.*

Eucharistia est Sacramentum,
in

in quo post panis & vini consecrationem Dominus noster Jesus Christus verus Deus, & homo, verè realiter ac substantialiter sub specie illarum rerum sensibilium continetur. Sed

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. 1. Cor. 11. 23. ex Matth. 26. 26

Ego enim accepi à Domino, quod & tradidi vobis, quoniam Dominus Iesus, in qua nocte tradebatur, accepit panem & gratias agens frēgit & dixit: Accipite & manducate: Hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur; hoc facite in meam commemorationem. Similiter & calicem, postquam canavit, dicens: Hic calix novum testamentum est in meo Sanguine; hoc faci-

te,

te, quotiescumque bibetis, in meam commemorationem. Nemo controvertit hoc textu ostendi Eucharistiae Institutionem,

II. Præsentia realis corporis Christi in Eucharistia ostenditur Verbis Domini apud Matt.26. Mar.14. 22. Luc.22.19.

Hoc est corpus meum. Hoc ī res sub speciebus panis contenta; EST ī non significat, sed verē & propriē est; **CORPUS MEUM** ī non corpus mysticum, nec corporis mei signum. sive efficax, sive inefficax; sed hoc ipsum verum & proprium Corpus, quod pro vobis tradetur in mortem. Sic omnes sancti Patres & Ecclesia à prima institutione usq; huc intellexerunt, ut videre est apud Bell. hic l. i. c. 10. & lib. 2. toto.

ACATHOLICA DOCTRINA.

IN Eucharistia non est verē & reali-

realiter præsens Corpus Christi, sed vel figuratè tantum, ut ait Calvinus: vel in sumptione modo, ut ajunt Lutherani. Sed

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. Contendunt hæc verba: *Hoc est corpus meum* figuratè esse intelligenda. **CONTRA.** Communis regula explicandæ Scripturæ, à SS. PP. datur; ut, nisi ab alia Scriptura, aut articulo aliquo fidei, aut à communis totius Ecclesiæ explicatione cogamur, proprium verborum sentium nunquam dimittamus.

H. Ps. 113. 3. *Deus autem noster in cœlo.* Is. 66. 1. *Cœlum sedes mea.* Ergò non est in Templo vel Altari per Sacramentum. **CONTRA.** In cœlo quidem gloriæ regni sui manifestat, tamen extra illud ubique est, & teste Apostolo Act.

Io Act. 17. 27. non longè ab unoquogⁱ nostrum.

III. Matth. 15. 17. *Omne quod in os intrat, in ventrem vadit, & in secessum emititur.* Christus non emititur in secessum, ergo nec in os intrat. **C O N T R A.** Sicut ante consecrationem sub specibus sine ullo sui detrimento non erat Christus, ita corruptis in stomacho speciebus sine ulla sua læsione desinit ibi corpus Christi adesse. In hoc textu autem non loquitur Christus de omni quod comeditur, sed quod ad nutriendum corpus sumitur: Eucharistia autem non ad Corpus, sed animam nutriendam sumitur.

IV. Matth. 24. 23. *Si quis vobis dixerit: ecce hic est Christus, aut illic nolite credere.* Ergo nec credendum est esse in hoc vel illo altari. **C O N T R A.** Loquitur de Pseudo-Christis, ut contextus probat.

V. Matth.

V. Matth. 26. 11. *Semper pauperes habetis vobiscum; me autem non semper habetis.* CONTRA. Loquitur Christus de præsentia sua corporali & visibili, & eo statu in quo ab hominibus aliquid possit utilitatis recipere.

VI. Marc. 16. 19. *Assumptus est in cælum, & sed sit à dextris Dei.* Ergò si est in Eucharistia, debebit cœlum deserere. CONTRA. Non est necesse eum cœlum deserere, ut sit in Eucharistia; sicut quando Act. 9. 5. Paulus apparuit cœlum non deseruit: sed per omnipotentiam suam potest se in pluribus locis sistere.

VII. Luc. 24. 39. *Palpate & videte, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere.* In Eucharistia autem nec videri nec palpari potest; ergò non est credendus ibi esse. CONTRA. Affirmative benè sic

sic concluditur: *hoc palpatur & videtur, ergo corpus, & præsens est.* Non verò negativè: *hoc non palpatur, nec videtur; ergo nec corpus, nec præsens est.* Nunquid Luc. 4. 30. quando transiens per medium illorum, qui de monte præcipitare volebant, *ibat*, ut non fuerit visus? ergo nec corpus, nec præsens erat? quishoc sanè asserat?

VIII. Jo. 6. 64. *Spiritus est, qui vivificat: caro non prodest quidquam.* Hic clarè dicitur Christi corpus non corporaliter, sed spiritualiter manducandum. CONTRA. Non loquitur Christus de carne sua: sed de carnali intelligentia Capharnaitarum, qui putabant carnem Christi manducandam ad modum alterius carnis. Nam sibi contradiceret, dum ait vers. 54. *Nisi manducaveritis carnem Filij homi-*

De Præsentia Christi in Euch. 191

*hominis, &c. non habebitis vitam.
hoc verbum manducare, autem est
propriè sumendum.*

IX. Joan. 12. 26. *Vbi sum ego, il-*
lic & minister meus erit. Sed sancti
non sunt in Eucharistia, ergo neque
Christus. CONTRA. Non dicit
ubicunque sum; sed ubi sum, Pro
quo satis est, si alicubi cum eo sint San-
cti; nempe in Regno gloriæ, de quo
hic loquitur.

X. Joan. 16. 28. *Relinquo mundum*
& vado ad Patrem. CONTRA.
Intelligendum est, quoad conversa-
tionem humanam; quod non impedit
alium præsentiae modum.

XI. Act. 17. 24. *Deus non in manu-*
factis templis habitat. CONTRA.
Similia loca propriè intelliguntur de
divinitate, quæ licet sit ubique, tamen
non

non indiget loco ; quam indigentiam
hoc verbum *habitare* infert.

XII. 1. Cor. 10.16. *Panis, quem
frangimus, nonne participatio cor-
poris Domini est ? si est panis, ergò
non est corpus Christi.* CONTRA.
I. Vocatur panis juxta externam appa-
rentiam specierum, quod Scripturæ est
familiare. II. Phrasí Hebræica omnis
cibus generatim vocatur panis.

XIII. Col. 3. 1. *Quæ sursum sunt
quærite, ubi Christus est in dextera
Dei sedens.* Ergò non est quæren-
dus in Eucharistia. CONTRA. Non
intelligit elevationem ad locum corpo-
ralem, sed abstractionem à rebus ter-
renis & curis hujus vitæ ad Deum, a-
lioqui Astrologi omnium hominum
piissimi essent, qui semper & animo &
oculis inter sidera versantur. Vide Bell.
hic l. i. cap. 14.

Corol-

Corollarium.

Nunquid scriptum est in Eucharistia verè esse Corpus Christi, contrarium verò non est scriptum.

CONTROVERSIA XXXV.

DE PRAESENTIA
CORPORIS CHRISTII
EXTRA US UM.

**CATHOLICA DO
CTRINA.**

Consecratione peracta, Corpus Christi sub specie panis existens, verè & propriè est Sacramentum, sive sumatur, sive in pixide asservetur. *Querunt
Acatholici:*

UBI SCRIPTUM EST ?

M **R. I.**

R. I. Matth. 26. 26. *Hoc est corpus meum.* Hæc verba mox, ubi à Christo prolatæ sunt, fuerunt vera: sed fuerunt ante manducationem prolatæ; ergò etiam ante manducationem fuerunt vera, & verè sub speciebus extitit Sacramentum Corporis & Sanguinis Christi etiam ante manducationem: hinc August. dicit Tr. 80. in Jo. *Accedit verbum ad elementum, & fit Sacramentum.*

II. 1. Cor. 10. 16. *Calix benedictionis, cui benedicamus, nonne communicatio Sanguinis Christi est? & panis, quem frangimus, nonne participatio Corporis Domini est?* Hic apertè Paulus dicit prius panem & vinum consecrari, quam frangatur & distribuarur. Hinc Chrys. in illum locum ait: *Quid est in calice? quod ex latere Christi fluxit.* Vide Bell. hic.

I. 4.

De Præf. Corp. Chr. extra usum. 195

l. 4. c. 2. Et male à tota Ecclesia, & o-
mnibus Patribus diceretur *Sacramen-*
tum Altaris si modo manducando
fieret Sacramentum ; sed dici deberet,
Sacramentum guttis, vel manduca-
tionis.

ACATHOLICA DO-
CTRINA.

Corpus Christi propriè & ve-
rè non est in Eucharistia, ni-
si dum sumitur. *Verùm*

UBI SCRIPTUM EST ?

R. I. Matth. 26. 26. *Accepit Ie-*
sus panem, & benedixit, ac fregit,
deditq; discipulis suis, & ait? acci-
pite & comedite. Hoc est corpus meū.
Hic Dominus prius manducationem
imperat, quām consecrat : ergo sic-
ta distributionem immediate secuta est
verborum prolatio ; ita & conversio
panis in Christi corpus. CONTRA. Li-

M 2 cet

cet Evangelista prius narret distributione & manducationem, quam verborum prolationem; non tamen credendum est hoc ordine peracta, quia Verba consecrationis continent rationem quare deberent manducare hunc panem Eucharisticum.

II. Sacra menta pendent, à divina institutione: sed Dominus instituit Eucharistiam ut manducaretur, non autem ut in pixide servaretur: ergo non est Sacramentum, nisi cum manducatur. CONTRA. Dominus non jussit ut continuo peractâ consecratione manducaretur: sed jussit consecrari ad eum finem ut manducaretur, quod fit, licet in pixide servetur. Deinde non prohibuit servari in pixide & Altari, ut tempore opportuno manducetur.

Corollarium.

ERgò scriptum est etiam extra usum esse Corpus Christi sub speciebus,

De Præf.Corp.Chr.extra usum. 197
ciebus , & non scriptum est, non esse
nisi sumatur.

CONTROVERSIA XXXVI.
D E C O M M U N I O -
N E S U B U N A S P E -
C I E .

C A T H O L I C A D O -
C T R I N A .

IN qualibet specie invenitur
tota essentia & ratio Sacra-
menti ; ita ut Hostia consecra-
ta , sicut in templis asservatur,
& à Laicis sumitur , non dici
possit dimidiatum, sed dici de-
beat propriè integrum Sacra-
mentum Eucharistiæ; unde non
est necesse sub utraque specie ,

M 3 se

sed sufficit sub una communicare. Sed

UBI SCRIPTUM EST?

R. Ex Matth. 26. 26. *Hoc est corpus meum, certum est corpus Christi esse in Eucharistia: & ex Rom. 6. 9. Christus resurgens ex mortuis jam non moritur, certum est non esse corpus exanimum & exangue, sed vivum. Ergo, si sub specie panis est corpus vivum Christi, est totus Christus.*

II. Joan. 6. 52. *Si quis manduca-
verit ex hoc pane, vivet in aeternum. v. 50. Hic est panis de caelo
descendens, ut si quis ex ipso man-
ducaverit, non moriatur. v. 59. Qui
manducat hunc panem, vivet in aeternum.
v. 58. Qui manducat me,
& ipse vivet propter me. Quos
textus ex c. 6. Joa. plerique Patres, &
Eccle-*

Ecclesia intelligunt de Eucharistia, ut videre est apud Bell. hic l. 1. c. 5. Atque in his textibus Christus ostendit ad salutem sufficere unam speciem, cum non faciat mentionem alterius, & tamen promittit vitam æternam. Vide Bell. hic. l. 4. c. 24.

III. 1. Cor. n. 27. *Quicunq³ man-ducaverit panem hunc, vel biberit calicem Domini indignè, &c.* Hic clare loquitur Apostolus non de necessaria sumptione utriusque speciei, sed de alterutrius, quod ex particula vel ostenditur.

*ACATHOLICA DO-
CTRINA.*

Christi præceptum est sub utraq; specie communicare, neq; in una specie totum habetur Sacramentum. *Sed*

UBI SCRIPTUM EST?

M 4 g. I.

E. I. Joa. 6. 54. *Nisi manducaveritis carnem Filij hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Hæc conjunctio *nisi* significat præceptum. **CONTRA.** I. Præcipitur res. I. Sacramentum sumendum, non modus sumendi. Jam autem sub una specie dum sumitur corpus vivum, per concomitantiam sumitur & sanguis. II. Particula & in scriptura sæpe sumitur disjunctivè pro *vel*; ut sit sensus, nisi vel manducaveritis, vel biberitis, &c. III. S. August. dicit multa in Scripturis esse præcepta, quæ non per singulos, sed aliquos sunt implenda: inter quæ est illud Gen. 1. 28. *Crescite & multiplicamini;* & hoc, de quo agimus.

II. Matth. 26. 27. *Bibite ex hoc omnes.* **CONTRA.** Omnes, non sumitur universalissimè pro omnibus hominibus, alioquin & Turcis, & Judæis,

dæis, & Ethnicis, & infantibus & abstemniis oporteret dare calicem bibendum: sed sumitur pro solis Apostolis ibi præsentibus, quibus nimirum & calicem dedit, & de quibus mox dictum, *Biberunt ex eo omnes.* Cur autem non dixerit, manducate ex hoc omnes, & tamen dixerit *bibite ex eo omnes*, ratio est, quia non dabat unum panem ex quo omnes manducarent, sed in tot partes fractum & divisum, quot illorum erant: econtra dabat unum calicem, ex quo omnes biberent; hinc monebat ita *ex uno & eodem calice bibendum à singulis*, ut sufficeret pro omnibus.

III. *Luc. 22. 19. Hoc facite.* Hic præcepit, ut Apostoli eadem facerent, quæ ipse circa Eucharistiam fecerat: quid fecit? consecravit, sumpsit, distribuit præsentibus utramque speciem. **CONTRA.** Lucas hæc verba solum ponit post datum Sacramentum sub specie,

specie panis, neq; post calicem porre-
etum repetit: unde colligitur non vo-
luisse Christum omnibus calicem exhi-
beri ut necessarium ad salutem. Nec
probat quidquam particula *similiter*
& calicem, &c. nam illud *similiter*
refertur ad *accepit*; ut sit sensus, sic
ut accepit panem, ita accepit calicem.

I V. I. Cor. ii. 23. *Ego accepi a Do-
mino, quod & tradidi vobis, &c.*
Hæc est Traditio Apostolica, quâ tra-
didit utramque speciem esse sumen-
dam. CONTRA. *Tradidi* hic non si-
gnificat *mandavi*; sed *exposui* vobis
historiam de Sacramenti institutione.

V. v. 25. Apostolus etiam ad cali-
cem apponit præceptum, *Hoc facite*,
sicut ad panem. CONTRA. Ad pa-
nem apponit absolutè; ad calicem ve-
rò cum conditione, *Hoc facite quo-
tiescunque bibetis*. Vide Bell. hic lib.
4 c. 25.

Coreb

De Comm. sub una Specie. 203

Corollarium.

AN scriptum est esse præceptam Communionem sub utraq; specie? an verò scriptum est Communionem sub una sufficere ad salutem?

CONTROVERSIA XXXVII.

DE SACRIFICIO
MISSÆ.

CATHOLICA DO-
CTRINA.

Missa est Sacrificium, in quo Deo verè ac propriè offer-
tur Corpus & Sanguis Christi,
sub specie visibili panis & vini,
modo incruento, quod ipse
cruentè obtulit in cruce. *Verum*

UBI SCRIPTUM EST?

B. I.

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. Luc. 22. 19. & 1. Cor. II. 24.

Hoc facite in meam commemorationem. His verbis mandavit Apostolis & toti Ecclesiæ ad sui memoriam facere hoc, quod ipse tum in cœna faciebat, de quo ne Acatholici quidem dubitant: sed Christus in ultima Cœna seipsum sub specie panis & vini, Deo Patri obtulit. Nam præterquam quod facere tam in lingua Syriaca vel Hebraica, quam Latina sumatur pro sacrificare, sic Levit. 15. 15. dicitur: *Faciet unum pro peccato,* Et 3. Reg. 18. 23. ait Elias: *& ego faciam bovem alterum:* hæc verba, quæ Lucas dicit, quod pro vobis datur; *& qui pro vobis funditur;* aut quæ Matth. 26. 28. ponit, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum, aut quæ

quæ Paulus 1. Cor. 10. 16. ait, *panis quem frangimus*, hæc in qua*m* verba, datur, funditur, effundetur, *frangimus* non significant Apostolis dari ad manducandum, vel fundi ad bibendum; sed sacrificari, vel offerri pro Apostolis, nam dicitur *pro vobis*; neq;
pro solis Apostolis, sed pro omnibus, nam dicitur *pro multis*. Sic intelligunt
SS. PP. apud Bell. hic l. 1. c. 12.

II. Psal. 109. 4. *Tu es Sacerdos in eternum, secundum ordinem Melchisedech*, qui Gen. 14. 18. Proferens panem & vinum (erat enim sacerdos DEI altissimi) benedixit ei. Quæ David vaticinatus est de Christi incruento sacrificio, quod tum ipse in cœna ultima obtulit, tum per Sacerdotes in Ecclesia sua quotidiè offert usque ad sæculi consummationem. Sic accipiunt Patres apud Bell. hic l. c. 6.

III. Malach. i. ii. *Ab ortu solis usque ad occasum magnum est nomen meum in Gentibus, & in omni loco sacrificatur, & offertur nomini meo oblatio munda.* Hæc utique non intelliguntur de gentibus Idololatria, sed conversis ad Christum: quæ autem illa oblatio munda, ut vera sit Prophe-tia nisi sacrificium Corporis & Sanguinis Christi incruentum? Sic SS. Patres accipiunt apud Bell. hic l. i. c. 10.

ACATHOLICA DOCTRINA.

IN Missa Deo præter orationes nihil offertur à nobis; sed potius nobis offert Deus Sacramentum: ut Catholicorum Missa non sacrificium, sed abominatio sit dicenda, Sic variis in

rius in locis apud Luther. Ve-
rum

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. Matth. 26. 26. *Accipite &*
manducate. His verbis Christus in-
stituit Sacramentum & non Sacrifici-
um; seque nobis offert, non autem
vult à nobis se sibi offerri. CONTRA.

Per illa *Hoc facite*, instituit sacrifici-
um: Deinde sub diversis rationibus i-
dem corpus & sanguis Christi nos à
Christo accipimus, & cum Christo Deo
Patri incruentè offerimus, quod non
repugnat.

II. Christus suum corpus & sanguinem
Apostolis distribuit, non Patri ob-
tulit. CONTRA. Contrarium modo
in Doctrina Catholica ostensum.

III. Matth. 26. 29. *Non bibam à*
modo de hoc genimine vitis. His
verbis videtur prohibere sacrificium.

N 2 CON-

CONTRA. Hæc intelligenda esse de calice, quem dedit bibendum post cœnam Agni, antequam institueret Sacramentum, ostendit Lucas 22.18. & ex eo Hier. Beda & alij apud Cōm. à lap. hic.

I V. Psal. 109. 4. *Tu es Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech.* Solus & unus Christus est Sacerdos, qui panem & vinum offerat in æternum, ergò non sunt alij Sacerdotes ut successores substituendi, qui offerant. **CONTRA.** Quod Christus sit *Sacerdos secundum ordinem Melchisedech in æternum*, non impedit quo minus ipse per alios etiam Sacerdotes, ut ministros suos in hoc Sacerdotio possit offerre panem & vinum.

V. Jo. 19. 10. *Consummatum est.* His significat Christus uno sacrificio perfectum esse quidquid ad salutem nostram necessarium erat, nec opus aliо

lio Sacrificio. CONTRA. His verbis significat consummatum esse cruentum sacrificium, & pœnas, quas in carne passurus erat. Sic Aug. Cyr. Theophil. & alij exponunt apud Bell. hic l. 1. c. 25.

Corollarium.

Sequitur *scriptum esse*, in Ecclesia esse sacrificium incruentum Corporis & Sanguinis Christi, *non verò esse scriptum contrarium.*

CONTROVERSIA XXXVIII.

DE EXTREMA
UNCTIONE.

CATHOLICA DOCTRINA.

Exrema Unctio est verè & propriè dictum Sacramen-

N 3 tum,

210. Controversia XXXVIII.

tum, quo cœlestis virtus ad sa-
lutem tuam animæ, tum Corpo-
ris ægrotis applicetur. Verum

UBI SCRIPTUM EST?

R. Jac. 5. 14. *Infirmatur quis in-
vobis; inducat presbyteros Ecclesie,
& orent super eum, ungentes cum
oleo in nomine Domini: & oratio
fidei salvabit infirmum, & allevia-
bit eum Dominus, & si in peccatis
sit, remittentur ei.* Hic habemus
quæ tria ad Sacramenti essentiam re-
quiruntur; symbolum externum,
unguentes eum oleo, promissionem
gratiæ, alleviabit eum Dominus, &
si in peccatis, &c. Institutionem ex
eo quod Apostolus tam audacter pro-
mittat & tradat. Vide Bellarm. hic. l.

I. C. 2.

ACA-

*ACATHOLICA DO-
CTRINA.*

Exrema Unctio non est Sa-
cramentum. Sed

UBI SCRIPTUM EST?

N U L L I B I .

Hinc I. semper negant hanc Jacobi
Epistolam esse Canonicam: sed Eccle-
sia tota & SS. Patres pro Canonica ac-
ceperunt. II. Quærunt ubi scriptum
est S. Jacobum hæc ita accepisse à Do-
mino? Catholici vicissim quærunt, u-
bi scriptum est eum non accepisse? Et
cui plus credendum Apostolo id tam
constaanter afferenti & tradenti,
an Acatholicis?

Corollarium per se.

** **

**

*

CON-

CONTROVERSIDA XXXIX.

DE ORDINE.

*CATHOLICA DO-
CTRINA.*

Ordo est verè ac propriè di-
cūm Sacramentum, quo
singularis gratia & potestas spi-
ritualis quibusdam traditur, ut
munus in Ecclesia ex professo
gerant. *Sed*

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. Act. 6.6. & 13.3. &c. Habetur
Impositio manuum, qua & Diaconos
& Episcopos ordinarunt. Nec manuum
impositio solum ad orationem ab A-
postolis, sed ad ordinandum Ecclesiæ
ministros adhibebatur. Et hoc est sym-
bolum

bolum externum ad Sacramenti essen-
tiam requisitum.

II. Tim. 4. 14. *Noli negligere
gratiam, quæ in te est, quæ data est
tibi per prophetiam cum impositio-
ne manuum presbyteri; & 2. Tim. 1. 6.
Ad monere te, &c. ostenditur promis-
sio gratiæ, quæ est secundum requisiti-
um.*

III. Actor. 13. 2. *Segregate mihi
Saulum & Barnabam, &c. Act. 20.
28. In quo vos Spiritus S. posuit E-
piscopos.* Ex hoc ostenditur manda-
tum & institutio, quod tertium est re-
quisitum. Vide Bell. hic l. i. c. 2. & apud
Corn. à Lap. Chrys. Theophyl. &c.

ACATHOLICA DO- CTRINA.

ORdo non est Sacmentum.
Sed

N 5 **U**BI

UBI SCRIPTUM EST?

N U L L I B I.

Sed tamen opponunt Exemplum Christi, qui Apostolis non imposuerit manus, cum eos Sacerdotes ordinavit. **CONTRA.** I. Ubi scriptum est Christum Apostolis manus non imposuisse? II. Licet Christus non imposuisset manus, nihil probat contra Sacramentum; quia Christus Sacramenti auctor non erat ita alligatus Sacramentis; sed poterat effectum Sacramenti sine Sacramento dare.

Corollarium per se.

CONTROVERSIA XL.
DE MATRIMONIO.

C 4

CATHOLICA DOCRINA.

Matrimonium est verè & propriè dictum Sacramen-
tum, ad individuam vitæ con-
fuetudinem inter conjuges
transigendam divinitus institu-
tum. *Sed*

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. Eph. 5. 32. *Sacramentum*
hoc magnum est, ego autem dico in
Christo & in Ecclesia. Neque censem-
dus est solum loqui Apostolus de ma-
trimonio, ut est contractus, & prout
fuit ab initio mundi; quia in omnibus
comparat conjunctioni, quæ est inter
Christum & Ecclesiam. Et sic explicant
Amb. Hier. Chrys. Aug. & alij hunc A-
postoli textum cum prioribus illius ca-
pitis, apud Bell. hic l. i. c. 2. Et hoc est
symbolum externum.

N 6

II.

II. 1. Tim. 2. 15. *Salvabitur per filiorum generationem, si permanse-
rit in fide, &c.* I. si aliis peccatis gra-
tiam non impedit. Et hæc est promis-
sio gratiæ.

III. Ex his Apostoli verbis tam au-
dacter asseverantis colligitur institutio,
quam à Christo vel aliis Apostolis ac-
cepit: secus enim tam confidenter
Apostolus nunquam asseruisset.

ACATHOLICA DO- CTRINA.

Matrimonium non est Sa-
cramentum à Christo insti-
tutum. Sed

UBI SCRIPTUM EST?

N U L L I B I.

Corollarium per se.

C O N-

CONTROVERSIA XLI.
DE POENITEN-
TIA.

CATHOLICA DO-
CTRINA.

POenitentia est verè & pro-
priè dictum Sacramentum,
in quo Sacerdotalis absolutio à
peccatis, quæ detestatus, riteq;
confessus quis fuerit, impendi-
tur. *Verum*

UBI SCRIPTUM EST ?

*R. I. Joan. 20. 23. Quorum remi-
seritis peccata, remittuntur eis; &
quorum retinueritis, retenta sunt.
His verbis tria ad Sacramentum requi-
sita ostenduntur. I. Ritus seu symbo-
lum externum istis verbis, quorum*

N 7 remi-

remiseritis, & quorum retinueritis declaratur; peccata enim nec remitti nec retineri ulli possunt, nisi qui testetur se habere: & nemo ea remittere aut retinere creditur, nisi id faciat signo aliquo externo. Ergo hic est ritus pœnitentis & absolvientis. II. His ipsis verbis clare appareat institutio, quibus Christus potestatem tribuit. III. Gratiae promissio iis verbis, remittuntur eis, exprimitur. Vide Bell. hic l. i. c. 10.

ACATHOLICA DCTRINA.

Pœnitentia non est verum Sacramentum nisi idem sit cum Baptismo. *Sed*

LIBI SCRIPTUM EST?

R. Act. 2. 38. *Pœnitentiam agite, & baptizetur unusquisque vestrum, in nomine Iesu Christi in remissionem peccatorum.* **CONTRA.**

Hic

Hic agitur de adultis non baptizatis,
uti contextus probat , in quibus non
negamus pœnitentiam requiri ante &
cum Baptismo : nos verò agimus de
Pœnitentia , quâ post Baptismum pec-
cata remittuntur ; de quâ Petrus Act.
8. 22. ad Simonem Magum baptizatum
loquitur, *Pœnitentiam age ab hac
nequitia tua.*

Corollarium.

Quàm perspicuum est scriptum
esse Pœnitentiam esse verum Sa-
cramentum ! nullibi verò scriptum
esse non esse Sacramentum !

CONTROVERSIA XLII.
DE CONFES-
SIONE.

CA-

**CATHOLICA DO-
CTRINA.**

COnfessio omnium peccato-
rum mortalium Jure divino
necessaria est iis, qui post Ba-
ptismum in peccata labuntur.
Verum

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. Matth. 16. 19. *Tibi dabo cla-
ves regni cœlorum: & quodcumque
ligaveris super terram, erit ligat-
um & in cœlis: & quodcumq;₃ sol-
veris super terram, erit solutum &
in cœlis. Matth. 18. 18. *Quacunque
alligaveritis super terram, erunt
ligata & in cœlo: & quecumque sol-
veritis super terram, erunt soluta
& in cœlo. Joa. 20. 23. Quorum re-
miseritis peccatas, remittuntur eis,*
*& quo-**

& quorum retinueritis, retenta sunt. In his locis verè à Christo datur potestas, non prædicandi, & pœnitentibus remissionem, aut impœnitentiis damnationem annunciandi; sed verè ex auctoritate absolvendi aut ligandi, remittendi aut retinendi peccata. Hæc autem potestas est judicaria, & sine cognitione causæ exerceri non potest: quare necessaria est peccatorum Confessio, ut Sacerdos tanquam Judex de iis possit cognoscere & sententiam ferre. Sic textus hos exponunt Chrys. Naz. Ambr. Hier. Aug. Inn. Greg. apud Bell. hic l. 3. c. 2.

II. Act. 19. 18. *Multi credentium baptizatorum veniebant confirentes, & annunciantes actus suos:* Hunc locum de vera peccatorum Confessione accipiunt Doctores apud Cornel. à Lap. hic.

III.

III. Jac. 5.16. *Confitemini alterum peccata vestra, & orate pro invicem, ut salvemini.* Hunc de Confessione explicant Beda, Bern. Hugo Bonav. aliquique apud Corn. à Lap. hic.

IV. I. Joan. I. 9. *Si confiteamur peccata nostra, fidelis est, & justus, ut remittat nobis peccata nostra, & emundat nos ab omni iniquitate.* Hic intelligi specialem Confessionem gravium peccatorum, docent ex Patribus tam Bell. I. I. de Pœnit. c. 13. quam Corn. à Lap. hic.

ACATHOLICA DOCTRINA.

Confessio secreta & specialis peccatorum, quæ secunda pars est pœnitentiæ, non est à Deo præcepta, unde nec quisquam

quam ad eam cogi potest; sed
est libera, ut ea quis enumeret,
quæ voluerit. *Sed*

UBI SCRIPTUM EST?

N U L L I B I .

Neque licet hic argumentari à Chri-
sti Exemplo, qui passim sine confessio-
ne peccata remisit: nam ipse ut auctor
Sacramentorum, non dependebat à Sa-
cramento, sed ut Deus peccata simpli-
citer donavit, Sacerdotes autem ut mi-
nistri dependent à Sacramento.

Corollarium per se.

CONTROVERSIA XLIII. DE SATISFA- CTIONE.

CA-

**CATHOLICA DO-
CTRINA.**

POst remissam culpam sæpe
remanet reatus pœnæ tem-
poralis, in quam pœna Gehen-
næ æterna mortalibus peccatis
debita, est mutata. *Sed*

UBI SCRIPTUM EST?

R. I. 2. Reg. 12. 13. Dicenti David:
Peccavi Domino, dixit Nathan: *Do-*
minus quoque transiit peccatum
tuum: non morieris. Veruntamen
quoniam blasphemare fecisti ini-
micos Domini, propter verbum
hoc; filius, qui natus est tibi, mur-
te morietur. 2. Reg. 24. 12. David ob-
numeratum populum pœnitentiam e-
gerat, & tamen post remissam culpam
datur optio, ut eligat in pœnam pecca-
ti, ve

ti, vel bellum, vel famem, vel pestem.
 Ethis Davidem revera ob peccata præterita, non ad futura cavenda punitum
 fuisse ostendit tum ipse David, qui co-
 natus est utramque pœnam pœnalibus
 operibus aut avertere aut mitigare,
 tum S. Grégor. l. 9. Mör. c. 27. apud
 Bel. hic l. 4. c. 2.

II. Plura loca adduci possunt Num.
 14. ubi populo remissa culpa; omnes
 tamen mortui in pœnam in deserto.
 Num. 20. ubi Moyses & Aaron eadem
 pœna mulctantur, &c.

ACATHOLICA DO- CTRINA.

REmissä culpä nullas à Justis
 pœnas ob præterita delicta
 Deus exigit; sed tantum pater-
 nè castigat ad cavenda futura.

Versum

UBI SCRIPTUM EST?

R. I.

R. I. Ezech. 33. 22. *Impietas impij non nocebit ei, in quacunque die conversus fuerit ab impietate sua.*
 Ergo nullas post conversionem Deus poenas exigit. CONTRA. Propheta loquitur de poena æterna, quam post conversionem non imponet Deus. Vnde Bell. h̄ic l. 4. c. II.

II. Joan. 8. 12. Aduiteræ Christus post remissam culpam non aliam poenam imponit, quam: *Vade, & jam amplius noli peccare.* CONTRA. Potuit Christus, ut Deus, ob magnitudinem contritionis, omnem poenam cum culpa dimisisse: sed inde non licet argumentari ad Sacerdotes, qui tanquam ministri dependent à Sacramento.

Corollarium.

AN non scriptum est post culpam remissam remanere poenam temporalem; & contrarium non est scriptum.

CON-

CONTROVERSIA XLIV.
DE OPERIBUS SATISFACTORIIS.

CATHOLICA DOCTRINA.

POenæ temporales alterius
vitæ, redimi possunt Jejuniis,
precibus, eleemosynis, aliisq;
bonis & laboriosis operibus
hujus vitæ; sive sponte assump-
ptis, sive à Sacerdote injunctis.

Sed

UBI SCRIPTUM EST?

¶. I. Dan. 4. 24. Peccata tua E-leemosynis redime; & iniquitates tuas misericordiis pauperum. Tob.
4. 8. Eleemosyna ab omni peccato
&c

& à morte liberat. Et hoc pertinent
omnia opera misericordiae.

II. Psalm. 49. 15. *Invoca me in die tribulationis, eruam te.* Et pro oratione est Exemplum Davidis, qui hunc in finem præter Ps. 50, plures alios scripsit.

III. 2. Reg. 12. 16. *Iejunavit David jejunio, Joel. 2. 15. Sanctificate jejunium. Jon. 3. Iejunium Ninivitarum.* Et hoc spectant aliæ afflictiones corporis Cilicia, flagella, &c.

IV. Job. 42. 6. *Ipse me reprehendo, & ago pœnitentiam in favilla & cinere.* Hæc sponte elegit Jobus.

V. Matth. 18. 18. *Quaecunque alligaveritis, erunt ligata.* Ex his concludit Conc. Trident. Sess. 14. Can. 15. Sicut Sacerdotes potestatem habent à culpa pœnitentes absolvendi, ita etiam

ad

ad certa pœnitentia opera alligandi habere à Deo potestatem.

VI. 2. Reg. 12. David jejuniis & precibus non potuit satisfacere pro morte filij, quæ erat pœna temporalis hujus vitæ; Deus enim aliter statuerat. Vide de omnibus his Bell. hic. lib. 4. c. 3. 4. 5. 6. & 9. ubi reperies SS. PP.

*ACATHOLICA DO-
CTRINA.*

Pœna temporalis peccatorum nullis operibus redimi potest: ait Calvinus. Lutherus vero admittit posse voluntariis pœnis Dei pœnam mitigari aut averti, non tamen per modum satisfactionis: & Ecclesiam ut Matrem posse filios suos iisdem impositis castigare, sed non pertine-

O

tinere ad clavum potestatem.

Sed

UBI SCRIPTUM EST?

N U L L I B I.

Corollarium per se.

CONTROVERSIA XLV.
DE INDULGEN-
T I I S.

CATHOLICA DO-
CTRINA.

Indulgentiis à Pontifice, vel a-
lio Ecclesiæ Prælato concessis,
per applicationē Thesauri, Ec-
clesiastici & infiniti & inexhau-
stic cumuli meritorum Christi &
aliorum SS. in Ecclesia ad pec-
cato-

catoris solatum reliqui , pro
pœna temporali peccatis actua-
libus jam remissis debita satisfie-
ri potest. Verum

UBI SCRIPTUM EST ?

R. Matth. 16. 19. *Tibi dabo cla-
ves regni cœlorum ; & quodcumq;
solveris super terram, erit solutum
& in cœlis.* Et Joan. 21. 17. *Pasce o-
ves meas.* His verbis , uti ostensum
Controv. 8. Data est Petro & Succe-
soribus summa potestas in Ecclesiam e-
jusque membra , non tantum ligandi ,
sed & solvendi , non solum à culpa , sed
etiam à pœna , vel imponendo opera
satisfactoria , ut dictum est Controvers.
priore de aliis Sacerdotibus ex illo
Matth. 18. vel aperiendo Thesaurum
meritorum Christi , & Fidelibus pote-
statem faciendo , unde sumendi ut
D E O pœna debita satisfaciant. Ita

O z huc.

hucusque sensit Ecclesia universa uti
 ex Extravagante *Vni penitus de Poenis*
 & Remiss. patet. Nec usus est priscis
ignotus, nam à S. Greg. cæpisse indul-
 gentias stationum ait Toletus : & in
 Concilio Nicæno Anno CCCXXVII.
 datas Indulgentias censem non pauci
 apud Saurez. Imò S. Thomas & mul-
 ti alij judicant S. Paulum incestuosum
 illum Corinthium, quem i. Cor. 5. ex-
 communicatione ligarat, & Sathanæ
 in pænam temporalem tradiderat, non
 solum à vinculo solvisse, sed etiam per
 Indulgentias concessas à pæna libera-
 se, 2. Cor. 2. 10. ubi ait: *Nam & ego*
quod donavi, si quid donavi, pro-
ppter vos in persona Christi & coram
Christo, vel vices Christi gerens ut plu-
res explicant apud Corn. à Lap.

Ex eodem ostenditur posse Eccle-
 siam Indulgentias concedere, qua-
 possint applicare animabus in purga-
 torio, sicut alia opera, de quibus suprà.

AC A-

**ACATHOLICA DO-
CTRINA.**

Eccllesia nec pro vivis, nec
pro defunctis potest dare in-
dulgentias. *Sed*

UBI SCRIPTUM EST?

N U L L I B I .

Corollarium per se.

**COROLLARIUM CO-
ROLLARIORUM.**

Quisque prudens, discretus,
suæq; salutis amans haud
agrè faciet, ubi singula in hoc
Libello secundùm admonitio-
nem initio positam legerit
& ponderarit.

O 3 IN-

—
INDEX
CONTROVER-
SIARUM.

D E Traditionibus.	pag. 1
De Verbi Dei Interpretatione.	8
De infallibili Script. Interprete	13
De visibili Ecclesia.	21
De Ecclesia duratione.	27
De Infallibilitate Ecclesia.	33
De visibili Capite Ecclesia.	38
De Petro visibili Eccl. Capite.	43
De Petri in Primatu Successore.	51
De Infallibilitate Pontificis.	54
De Auctoritate Conciliorum in Ecclesia.	60
De Clericatu in Ecclesia.	65
De Vocatione Ministrorum.	69
De Ordinatione Ministrorum	74
De	

I N D E X.

De Cœlibatu in Ecclesia.	78
De Consiliis Evangelicis	83
De Vatis.	92
De Observatione Legis divina.	97
De Peccatis actualibus.	105
De Libero Arbitrio.	111
De Iustificatione.	119
De Incertitudine Iustificationis.	127
De Necessitate bonor. Operum.	137
De bonorum Operum Merito.	143
De Purgatorio.	150
De Suffrageis pro Defunctis.	158
De Cultu Sanctorum.	162
De Sanctorum Invocatione.	166
De Sanctorum Reliquiis.	171
De Imaginibus Sanctorum.	173
De Sacramentis.	176
De Baptismo.	178
De Confirmatione.	180
Do	

INDEX.

<i>De Eucharistia & præsentia Cor-</i>	
<i>poris Christi.</i>	184
<i>De præsentia Corporis Christi extra</i>	
<i>usum.</i>	193
<i>De Communione sub una specie.</i>	197
<i>De Sacrificio Missæ.</i>	203
<i>De extrema Vnctione.</i>	209
<i>De Ordine.</i>	212
<i>De Matrimonio.</i>	215
<i>De Pœnitentia.</i>	217
<i>De Confessione.</i>	219
<i>De Satisfactione.</i>	223
<i>De Operibus satisfactoriis.</i>	227
<i>De Indulgentiis.</i>	230

FINIS.

De Operibus
ad certa pœnitentia
bere à Deo potest
VI. 2. Reg. 12.
cibus non potuit i-
filij, quæ erat pa-
vitæ; Deus enim
de omnibus his
5. 6. & 9. ubi repe-

ACATHO
-MEDCTI

Pœna tempo-
rullis oper-
est: ait Calvinus
rò admittit p-
pœnis Dei pæ-
averti, nonta
satisfactionis:
Matrem posse
impositis castig-

